

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.

Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 39 (503) 18-24 Cəbrayıl, Oktyabr ayı, 2022
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Həjəyê:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbāhəddin Eləgü

Səh. 2

Azərbaycan Prezidenti və Gürcüstanın Baş naziri mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər

Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî û Fermandarê Hevpeymanan rewşa Sûriyê gotûbêj kirin

Səh. 8

Serok Barzanî pêşwazî li Balyozê Brîtanya li İraqê kir

Səh. 7

Başbakan'dan Alman Federal Meclisi'nin kararına ilişkin açıklama!

Səh. 6

Cegerxwîn 38 sal berê koça dawî kir

Səh. 7

Berdevkê YNK Soran Cemal Tahir: YNK di kabîneya nû de ji 4 wezaretên Kurdistanê 2 wezaretan werbigire

Səh. 7

Abdurrahman Kurt: Azərbaycan ji bo me çî ye Kurdistan jî ew e

Prezident İlham Əliyev və Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili "Qarabağ xanlığının irsi" sərgisi ilə tanış olublar

Səh. 2

Serokkomar û xanima yekem ya Êraqê serdana mezarê Mam Celal kirin

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ" ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Səh. 4

Hêzên Almanyayê dê saleke din li İraqê û Herêma Kurdistanê bimînin

LEZGIN: PEŞMERGE GÜÇLERİ'NİN BİRLEŞTİRİLMƏSİ YÖNÜNDƏ PLANLAR HAZIR!

Səh. 5

Ассоциация «Барбанг» курдов Казахстана проводит конференцию к 100-летию выдающегося курдского общественного деятеля Мамеда Сулеймановича Бабаева

Səh. 9

Demirtaş bersiva pirsə 'bi tenê hatiye hiştin?' da

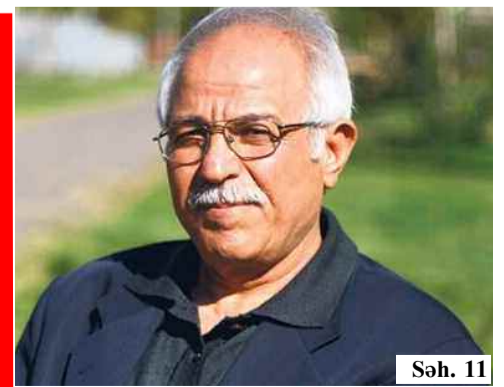
Səh. 6

Rojhilat | Rejîma İranê keçeke din a Kurd qetil kir

Səh. 12

Di kongreyê da PDK dê sistemê konfederaliyê pejrîne

Səh. 11

Hilbijartina E. Reşid Serkeftina Kurdan e: Bi Daxwaza Serokê Kurdistanê û KDP Hat Hilbijartin

Azərbaycan Prezidenti və Gürcüstanın Baş naziri mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər

Oktyabrın 24-də Mıxeta rayonundakı Muxrani sarayında "Qarabağ xanlığının irsi" sərgisi ilə tanışlıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Əvvəlcə Gürcüstanın Baş naziri mətbuata bəyanatla çıxış etdi.

Baş nazir İrakli Qaribaşvili bəyanatı

Cənab Prezident.

Hörmətli dostlar, qonaqlar.

Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevi burada səmimiyyətlə salamlayıram. Cənab Prezidentə təşəkkür edərim ki, bu gün Gürcüstana səfərə gəlib.

Ölkələrimiz arasında olan mehriban qonşuluq münasibətləri və strateji tərəfdaşlıq, o cümlədən əməkdaşlığımızın gündəliyi Sizin səfərinizin əhəmiyyətini vurğulayır. Onu da vurğulamaq istəyirəm ki, Azərbaycanla Gürcüstanın bu qədər yaxın olmasında Sizin töhfəniz çox böyükdür. Bizim ölkələrimiz arasında misilsiz dostluq əlaqələri və sıx münasibətlər var. Həmin münasibətlər tarixi əlaqələrimizə və qarşılıqlı hörmətə əsaslanır. Mən əminəm ki, mövcud əməkdaşlığımız ölkələrimizin və xalqlarımızın rifahı naminə daha da yüksək səviyyəyə qalxacaq.

Bu gün bizim çox vacib görüşümüz oldu, müxtəlif məsələləri müzakirə etdik və ölkələrimiz arasında sıx tərəfdaşlığı bir daha vurğuladıq. Biz hazırda dünyada baş verən prosesləri müzakirə etdik və

razılığa gəldik ki, bu gün Ukraynada baş verən hadisələr məhz danışıqlar yolu ilə həll edilməlidir.

Onu da nəzərdən keçirdik ki, dünyada baş verən hadisələr yalnız sülh və sabitlik yolu ilə həll olunmalıdır. Bu, həm bizim regionumuz, həm də xalqlarımız üçün vacibdir.

Bununla yanaşı, biz regional vəziyyəti, Azərbaycan və Ermənistan arasında olan təmasları, iki ölkə arasında

sülh prosesini nəzərdən keçirdik. Şəxsən mən və bizim hökumətimiz ümidvarıq ki, sülh siyasətini həyata keçirmək üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Regionumuzdakı mehriban qonşuluq əlaqələri heç bir əməkdaşlıq formatına zidd deyil, bunu yalnız gücləndirəcəyik və əminəm ki, biz bir yerdə çox işlər görə bilərik.

Cənab Prezident, Sizin Cənubi Qafqazda əməkdaşlıq

formatının yaradılması barədə Praqada irəli sürdüyünüz təşəbbüsü də dəstəkləyirəm.

Biz iqtisadiyyat, enerji, nəqliyyat məsələlərini nəzərdən keçirdik. Gürcüstan Azərbaycan üçün önəmli ölkədir və eyni zamanda, Azərbaycan da Gürcüstanın strateji tərəfdaşdır. Biz artıq reallaşdırdığımız mühüm layihələri nəzərdən keçirdik. Bunlar tarixi layihələrdir - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və Orta Dəhliz. Bizim həyata keçirdiyimiz layihələr bundan sonra da irəliyə aparılacaq və onları daha da sürətləndirmək əzmindəyik.

Mən Sizin atanızdan, ölkənin Ümummilli Liderindən sitat gətirmək istəyirəm. Onun xatirəsinə bizim dərin ehtiramımız var. O, vaxtilə Gürcüstanda Tbilisidə olanda demişdi, Azərbaycan və gürcü xalqları xoşbəxt dirlər ki, onlar qonşu xalqlardır. Bizim əcdadlarımız həmin təmasları yaradıb və bu gün bizim vəzifəmiz odur ki, həmin əməkdaşlığı irəli aparacaq və gələcək nəsillərə ötürək.

Cənab Prezident, bir daha təşəkkür edərim.

Prezident İlham Əliyev və Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili "Qarabağ xanlığının irsi" sərgisi ilə tanış olublar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili oktyabrın 24-də Mıxeta rayonundakı Muxrani sarayında (Château Mukhrani) "Qarabağ xanlığının irsi" sərgisi ilə tanış olublar.

Sərgidə "Qarabağ xanlığı. Tarixi və mədəni kimlik" kitabı təqdim edilib.

Qeyd edək ki, sərgidə nümayiş olunan fotolar "Qarabağ xanlığı. Tarixi və mədəni kimlik" kitabından seçilərək götürülmüş artefaktlar əsasında hazırlanıb. Onların arasında Qarabağ xanlığına aid edilən bayrağın məlum olan ilk təsvirini, Qarabağ xanları sülaləsində qorunmuş Şah İsmayılın qalxanı, qədim xalçaları, Sərdar məscidinin və onun fasadının dekorasiya plitələrini, həmçinin XIX əsr Şuşa şəhərinin görüntülərini, XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində Sərdar xan sarayının fasadını və daxili görünüşünü, XIX əsrə aid at vəhərini, iki tar və üçsimli kamançanı əks etdirən fotolar, Mirzə Qədim İrəvaninin müəllifi olduğu Həsən

Qulu xan Qacarın, Fətəli şah Qacarın portretləri xüsusi maraq doğurur. Müəlliflər qrupunun rəhbəri professor Eldar Nadiradze olan "Qarabağ xanlığı. Tarixi və mədəni kimlik" adlı kitabda isə XIX əsrdə çar Rusiyasının Qarabağda həyata keçirdiyi hərbi və elmi ekspedisiyaları zamanı toplanan və hazırda Gürcüstan Milli Muzeyinin fondlarında saxlanılan, Qarabağ xanlığına aid olan 300-dən çox artefaktın rəsmi yer alıb. Bu artefaktlar muzeyin arxivinə təhvil verildikdən sonra müəyyən səbəblərdən heç vaxt açılmayıb və 100 ildən artıq bir dövrdə arxivdə kataloqlaşdırılmadan saxlanılıb.

Çox nadir mədəni irsimizin göstəricisi olan nəşrdə kataloqlaşdırılmış bu kolleksiya Azərbaycan tarixinin ayrılmaz hissəsi olan Qarabağ xanlığına, onun zəngin mədəni irsinə beynəlxalq marağın artmasına töhfə verəcək.

Qeyd edək ki, kitab Azərbaycan, rus, ingilis, fransız və ərəb dillərində nəşr olunub.

Prezident İlham Əliyev Zəngilanda ilk yaşayış binasının təməlini qoyub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 19-da Zəngilan şəhərində ilk yaşayış binasının təməlqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Zəngilan rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Vahid Hacıyev dövlətimizin başçısına və birinci xanımın daxil olduğu yaşayış məhəlləsi barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, ümumi sahəsi 2.06 hektar olan yaşayış məhəlləsinin ərazisinin böyük bir hissəsi yaşıllıq zonasından ibarət olacaq. Məhəllə

Zəngilan şəhərinin mərkəzi küçəsində, məktəb və biznes zonanın yaxınlığında yerləşəcək, şəhərin təsdiq edilmiş ümumi Baş planına uyğun olacaq. Bu məhəllədə ümumilikdə 10 bina tikiləcək. Bunlardan 6-nın ikimərtəbəli, 4-nün isə üçmərtəbəli olması planlaşdırılır.

Məhəllədəki binaların inşasında modern və minimalistik memarlıq yanaşmalarından, həmçinin milli naxış elementlərindən də istifadə ediləcək.

Tədbirdə yaşayış məhəlləsi barədə videoçarx nümayiş olundu.

Dövlətimizin başçısı Zəngilan şəhərində ilk yaşayış binasının təməlini qoydu.

Laçında şəhid məzarı ziyarət edildi

Laçın rayon Çıraqlı kənd tam orta məktəbinin məzunu əslən Laçın rayonunun Çıraqlı kəndindən olan Şəhid Əhmədov Mənsur Mamed oğlunun şəhadətə qovuşduğu gündən 2 il ötür. Bu münasibət ilə Laçın rayon Çıraqlı kənd tam orta məktəbinin müəllim və şagird kollektivi, Laçının millət vəkili Mahir Abbaszadə, Abşeron Rayon İcra Hakimi Abidin Fərzəliyev, Laçın

Rayon İcra Hakimiyyətinin müavini Aynurə Həsənova, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin nümayəndələri, vətən müharibəsi iştirakçıları, qazilər, bir sıra rəsmi qonaqlar və kənd sakinləri Şəhidin Masazır qəbiristanlığında yerləşən məzarını ziyarət etdilər.

Daşkəsən şəhidləri Turxan Süleymanovun və Nihad Verdiyevin 40 mərasimləri keçirilib

Oktyabrın 25-də Daşkəsən Şəhidlər Xiyabanında şəhid əsgər Turxan Süleymanovun, Gəncə Şəhidlər Xiyabanında isə şəhid əsgər Nihad Verdiyevin keçirilən 40 mərasimlərində Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abiyev, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, Şəhidlərin ailə üzvləri, rayonun şəhid anaları, qazilər, ziyalılar və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Mərasim iştirakçıları əvvəlcə şəhidlərin məzarlarına gül dəstələri düzüb, əziz xatirələrini yad edib, dualar oxuyublar.

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd

Abiyev Şəhidlərin ailə üzvlərinə bir daha rayon ictimaiyyəti adından dərin hüznə başsağlığı verib.

İcra başçısı Əhəd Abiyev mərasimlərdəki çıxışlarında bildirib ki, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu cari ilin sentyabr ayında Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən sərhəddə törədilən genişmiqyaslı təxribatların qarşısını almış və düşmən böyük itkilərlə geriye çəkilməyə məcbur edilmişdir. Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın və Zəngilan rayonları istiqamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin genişmiqyaslı təxribatlarının qarşısını alan zaman

daşkəsənli hərbi qulluqçular əsgər Turxan Süleymanov və əsgər Nihad Verdiyev torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə böyük şücaət göstərək müqəddəs şəhidlik zirvəsinə ucalıblar. Şəhidlərimizin əziz xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaqdır.

Əhəd Abiyev çıxışında onu da vurğulayıb ki, bu gün Prezident cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva şəhid ailələrinə, qazilərimizə yüksək səviyyədə diqqət və qayğı göstərirlər. Belə ki, bu yaxınlarda dövlət hesabına rayonumuz ayrı-ayrı şəhid ailələrinə 15 yeni mənzil verilmişdir.

Şəhid Nihad Verdiyevin atası Nicat Verdiyev, anası Vüsələ Verdiyeva, Şəhid Turxan Süleymanovun atası İdris Süleymanov, anası Humay Süleymanova "Vətən sağ olsun!" – deyərək ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıdan razı qaldıqlarını, buna görə Prezident cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Rayon rəhbəri növbəti dəfə vətəndaşları qəbul edib

Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov növbəti dəfə vətəndaşları qəbul edib. Qəbulda 39 nəfər vətəndaşın müraciəti dinlənilib. Şəhid ailələri və qazilər növbədənəknar qəbul edilib, onların problemlərinə həssaslıqla yanaşılıb.

Qəbula gələn vətəndaşlar

əsasən Vətən müharibəsi zamanı evlərinə dəymiş ziyanla, işlə təmin olunma, maddi yardım, subartezian quyularının təmiri, sahibkarlıq obyektinin tikintisi üçün torpaq sahəsinin ayrılması, həyatıyanı torpaq sahəsinin ayrılması, bələdiyyədən əkin üçün icarəyə torpaq sahəsinin verilməsi, pay torpaq sahəsində olan

mübahisə, əlillik dərəcəsinin təyin edilməməsi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə evlə təmin olunma və digər məsələlərlə bağlı müraciət ediblər. Onların müraciətləri rayon rəhbəri tərəfindən diqqətlə dinlənilib, icra hakimiyyətinin səlahiyyətlərinə aid müraciətlər qanun çərçivəsində həll olunub, digər müraciətlərlə bağlı isə vətəndaşlara müvafiq izahatlar verilib, vətəndaş məmnunluğu təmin olunub.

Qəbulda vətəndaşlar ölkəmizdə həyata keçirilən islahatlara, əhəlinin sosial rifah halının yüksəldilməsinə göstərilən diqqət və qayğıya görə möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Şəhidin anım günü keçirildi

Kəlbəcərin mərd oğullarından biri, XTQ nin briqada komandiri, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, polkovnik leytenant Anar Əliyevin 2-ci Vətən Müharibəsi zamanı şəhid olmasından 2 il ötür.

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

Gəncədə ZƏFƏR Forumu

Oktyabrın 7-dən etibarən Biləsuvarada start götürən Zəfər Forumunun növbəti ünvanı Gəncə şəhəri oldu.

Gəncə, Mingəçevir, Yevlax, Naftalan şəhərlərini, Kəlbəcər, Göygöl, Samux, Daşkəsən, Goranboy və Xocalı rayonlarını təmsil edən şəhid ailələrinin, mübaribə iştirakçıların, şəhər və rayon fəallərinin, habelə aidiyyəti dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə təşkil olunan Forum

Gəncə Dövlət Filarmoniyasında keçirilib. Tədbirdə Prezident Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş sektorunun müdiri Vüsal Quliyev, Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, Prezident Administrasiyasının məsul əməkdaşı Əli Pənahov, adları qeyd olunan şəhər və rayonların icra hakimiyyəti başçılarının müavinləri iştirak edib.

Qonaqlar tədbirdən öncə Ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzüb, Şəhidlər Xiyabanını ziyarət ediblər.

Əməkdar incəsənət xadimi, polkovnik Abdulla Qurbaninin aparıcısı olduğu Forum Dövlət Himninin səsləndirilməsi və Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən şəhidlərimizin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etməklə öz işinə başlayıb.

Tədbiri giriş sözü ilə Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov açaraq, növbəti Zəfər Forumunun Gəncədə keçirilməsindən məmnunluq duyduğunu, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Ordumuzun düşmən üzərində qazandığı parlaq Qələbədən, Vətən müharibəsində Azərbaycan oğullarının göstərdiyi şücaət nümunələrindən söhbət açıb.

Prezident Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş sektorunun müdiri Vüsal Quliyev çıxış edərək Zəfər Forumunun Gəncə şəhərində keçirilməsinin təsadüfi olmadığını, 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Gəncə şəhərinin erməni təcavüzkarlarının xaincəsinə törətdikləri terrorlara qarşı sarsılmaz dözümlü və qəhrəmanlıq nümayiş etdirdiyini vurğulayıb. O, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Ermənistanın Gəncədə törətdiyi terror aktı zamanı paylaşıdığı sözləri xatırladı: "Gəncə Azərbaycanın döyünən ürəyidir və heç kəs heç vaxt onun sakinlərinin məğrur ruhunu sındıra bilməz!"

Vüsal Quliyev Zəfər forumlarının bütün ölkəni əhatə edəcəyini, qazandığımız Zəfər haqqında yerlərdə insanların, xüsusilə gənc nəslin illər keçdikdə daha dolğun məlumatlanmasına şərait yaradılacağını bildirib. Qeyd edib ki, haqqın şanlı zəfərinə möhür vurmaq hər xalqa, hər dövlətə və hər Prezidentə - Ali Baş Komandana nəsib olmur.

Daha sonra Forumda iştirak edən rayonlardan gələn Milli Qəhrəman valideynlərinin, şəhid ailələrinin və müharibə iştirakçıların çıxışları dinlənilib.

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

(Əvvəli ötən sayımızda)

Beləliklə, həmin bölgü sistemi təkcə Diyarbəkire aid olmadı. Van əyaləti də 37 ocaqlığa bölündü və sultan sarayına tabe olan böyük hökmdarlığa ayrıldı. Bunlardan:

I. Həqari hökmdarlığı idi. Bu əmirlik 10 min nəfər silahlı qüvvə saxlamalı və müharibə zamanı onu 50 minə çatdırmalı idi.

II. Bidlis hökmdarlığı idi. O da öz hərbi qüvvəsini Həqari əmirliyi kimi təşkil etməli idi.

III. Mahmudi hökmdarlığı idi. Bu əmirlik 6 min nəfərdən ibarət silahlı qüvvə saxlamalı idi.

IV. Mahmudi əmirliyi ilə qonşu olan Pinyaniş əmirliyi idi ki, onun da daimi qoşun qüvvəsi 6 min nəfər olmalı idi (98, 302). Bundan başqa, Osmanlı ərazisinin təhlükəsizliyini qorumaq məqsədilə bir neçə kürd tayfası Azərbaycan sərhədlərinə göçürüldü. P.İ. Avreyanov yazır ki, bu tayfalar öz sıralarından inzibati məmurlar təşkil edib və Osmanlı dövlətinə xidmət etmək şərti ilə həmişəlik olaraq vergi verməkdən azad edilirdilər (9, 2-3). Övliya Çələbi yazır ki, yuxarıda göstərilən bu bölgüdən sonra səfəvilər dövlətində yalnız Qotur, Pirədüzi, Cülani və Dünbili əmirlikləri qalmışdı (48). «İslam ensiklopediyası»nda isə Səfəvilər dövlətində təkcə Kirmanşah kürdlərinin qaldığı göstərilir (132, 1207). Bununla da Kürdüstanın işğal edilməsi və onun birinci dəfə Osmanlı-İran dövlətləri arasında bölünməsi işi qurtardı. Kürdüstanda gedən bu müharibədə başda Məhəmməd paşa olmaqla, dörd Osmanlı paşası və o zaman Şərqi ölkələri üçün həyati əhəmiyyəti olan çoxlu top, tüfəng və təxminən 42 min türk əskəri iştirak etmişdir. Əhməd Rasimin yazdığına görə 1516-cı ildə vəzir əzəm Sənan paşanın 40 min nəfərlik qoşunu da Diyarbəkire gəlmişdi (53, 273). Qızılbaşlara qarşı vuruşmada müxtəlif kürd əmirlərindən başqa Mövlana İdris və oğlu Əbu-Müvəhib başda olmaqla bir çox kürd əmirləri və təxminən 35 min nəfərdən artıq kürd döyüşçüsü iştirak edirdi.

Kürdüstanın bölünməsi uğrunda gedən bu müharibədə Səfəvilər dövləti tərəfindən Qara xan Ustaclu və onun qardaşları Ulaş bəy, Süleyman xan və Əvəz bəy iştirak edirdilər. Qızılbaş döyüşçülərinin sayı haqqında əlimizdə düzgün məlumat yoxdur. Tədqiqatçıların yazdığına görə bu müharibənin gedişində çoxlu kürd öldürülmüşdü.

Göstərilən faktlardan məlum olar ki, kürd döyüşçülərinin qırılmasının bir səbəbi də Osmanlı qoşunlarının odlu silahları yaxşı idarə etmələri, hərbi qaydaları yaxşı bilmələri, sərəncamlarında olan kürdlərin ən ağır vuruşmalara göndərilmələrindən ibarət olmuşdur.

Nəhayət, Kürdüstan vuruşmalarında Osmanlı hökumətinin silahlı qüvvəsi və Səfəvilər dövlətindən narazı olan kürd əmirlərinin fəal iştirakı nəticəsində I Sultan Səlimin qələbəsi ilə qurtardı.

«Münşaat səlatin» dəki məlumatlara görə, həmin qələbə münasibəti ilə Biqli Məhəmməd paşa, I Sultan Səlim xana məktubla bərabər Qara xanın başını da göndərmişdi. O, məktubda qeyd edirdi ki: «Kürdüstan bəyləri ilə yekdil olub, düşməne qalib gəldik, budur bir qrup döyüşçü ilə Qara xanın başı qulluğunuza göndərilir, ümid edirik ki, həmişə düşmənlərin başı sizin ləkədkubunuz³⁰ olacaqdır» (98, 418-419).

I Sultan Səlim Diyarbəkiri əyalətini mərkəz təyin edərək ayrıca Kürdüstan ordusu yaratdı. Ordunun rəhbərliyi, əyalət və vilayətlərin bəylərbəyi vəzifəsini Osmanlı paşalarına verildi. Bu paşalar kürdlər qarşısında qeyri-məhdud hüquqa malik idilər. Osmanlı hökumətinin bu qələbəsi Kürdüstanın rəsmi bölünməsinin və kürd xalqının ağır vuruşmalarla üz-üzə gəlməsinin əsasını qoydu... Kürdüstan uzun zaman davam edən Osmanlı-İran müharibələrinin meydanına çevrildi. Kürd əmirləri ilə I Sultan Səlim arasında bağlanan müqavilə Sultan Süleyman Qazi zamanında (1519-20-1566) tamamilə unuduldu. Daxili müstəqillik hüququna malik olan kürd əmirləri bir-birinin ardınca irsi hüquqlarından məhrum oldular. Kürd xalqı Osmanlı zadəganları üçün ağır vergi mükəlləfiyyəti daşımaları idilər. Osmanlı-İran müdaxiləsi ilə əlaqədar olaraq XVI əsrdə kürd tayfaları arasındakı daxili vuruşmalar da kücləndi.

Kürdüstanda aqalığa edən Osmanlı paşaları kürd tayfalarını bir-birinə qarşı qoymaq üçün müxtəlif yollardan istifadə edirdilər. Beləliklə də onlar qardaş bir xalqın arasında nifaq salırdılar. Məsələn, 1586-cı ildə vəzir Fərhad paşa Dünbili tayfası ilə Mahmudi tayfası arasında qəsdən vuruşma saldı. Bidlisi yazır ki: «Həmin vuruşma nəticəsində

də 80 nəfərdən çox kürd öldürüldü (76, 316-317). Dünbili tayfasının başçısı Nəzər bəy də bu vuruşmada öldürüldü. Onun qardaşı Qılınc bəy isə bu məsələ ilə əlaqədar şikayət etdisə də, bir nəticə hasil olmadı. Bidlisi göstərir ki: «Şikayətə baxılan zaman mən də iştirak edirdim. Fərhad paşa məsələni ört-basdır etmək üçün onları barışdırdı» (76, 317).

Ümumiyyətlə, Kürdüstanın birinci dəfə bölünməsindən (1514) sonra kürd xalqının tarixində bu cür hadisələr adı bir şəkil almışdı. Həm Osmanlı, həm də Səfəvi dövlətinin kürd xalqına qarşı mənfi siyasətləri sonralar da Osmanlı sultanları və İran şahları tərəfindən davam etdirilirdi. Ona görə də XVI əsrin əvvəllərindən başlayan həmin siyasət kürd tayfa başçılarını müstəqillik hüququ uğrunda elə bir mübarizəyə qaldırdı ki, o mübarizə uzun illər davam etdi.

SƏFƏVİLƏRİN KÜRD XALQINA MÜNƏSİBƏTİ

XVI əsrin başlanğıcında Kürdüstanla qonşu olan İran ölkəsində ictimai-siyasi və iqtisadi vəziyyət son dərəcə gərgin idi. Ölkə bir neçə xırda feodallığa bölünmüşdü. Bu feodallıqlar arasında baş verən daxili müharibələr nəinki təkcə ölkənin siyasi birləşməsinə mane olurdu, eyni zamanda ölkə daxilindəki əlaqəni də çətinləşdirir və ticarətin inkişafını ləngidirdi. Daxili feodal müharibələri nəticəsində şəhər və kəndlər qarət edilir, əhali var-yoxdan çıxırdı. Beləliklə də şəhər və kənd zəhmətkeşlərinin güzəranı daha da çətinləşir və Ağqoyunlu hakimiyyətinə qarşı ümumi narazılıq artırıldı. Həmin dövrdə Ağqoyunlu hökuməti bu vəziyyətə son qoymağa qadir deyildi, çünki o hakimiyyətdən yalnız quru ad qalmışdı.

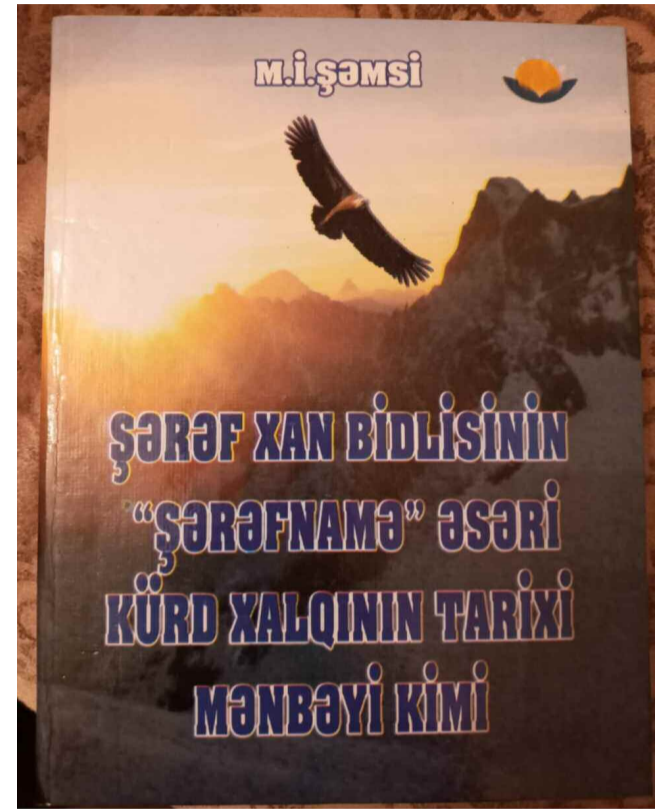
Beləliklə, XVI əsrin lap əvvəllərində ölkəni siyasi cəhətdən birləşdirmək, vahid mərkəzləşmiş dövlət yaratmaq işi tarixi bir zərurət kimi qarşıda dururdu. Məhz belə bir çətin dövrdə I Şah İsmayıl Səfəvi Azərbaycanda yeni dövlət yaratmaq təşəbbüsünə düşdü. O, ata tərəfindən özünü Əli nəslinə və şialərin rəhbəri, ana tərəfindən isə Ağqoyunlu sülaləsinin həqiqi varisi hesab edirdi³¹. I Şah İsmayıl yeni hakimiyyət yaratmaq uğrunda mübarizəyə başlayaraq 1499-cü ildə öz tərəfdarları ilə birlikdə Ərdəbil şəhərinə gəldi. Bir il sonra 7 min nəfər müridin köməyi ilə Şirvanşah Fərrux Yəssarı məğlub etdi. Həmin ildə Şah İsmayıl şiddətli vuruşmadan sonra Bakını da özünə tabe edə bildi. O, Şərur kəndində baş verən müharibədə Ağqoyunlu Əlvənd Mirzəni məğlub edib çoxlu sərvət: at ilxısı, mal-qara ələ keçirdi. Həmin vuruşmada məğlub olan Əlvənd Mirzə Ərzincana qaçdı. 1501-ci ildə Şah İsmayıl Səfəvi Təbrizə daxil olub tənənəli surətdə özünü şah elan etdi.

Beləliklə də, Azərbaycanda Səfəvilər dövləti yarandı. Bu dövlət dərhal şiə məzhəbinə rəsmi dövlət dini elan etdi və bu haqda şah tərəfindən (112, 34) fərman verildi. I Şah İsmayıl Səfəvinin hakimiyyətə keçməsində ona yardım edən türk dilli Ustalu, Şamlu, Rumlu, Təkəlu, Zülqədər, Əfşar və Qacar tayfaları Qızılbaş ordusunu təşkil etdilər. Onlar şahın bütün işğallarında iştirak edib, alınan vilayətlərin başçısı təyin olunurdular. I Şah İsmayıl tərəfindən əsas qoyulan Qızılbaş ordusunun əsas qüvvəsini ox, kaman, qılınc, nizə, təbərzin və qalxanla silahlanmış piyada və çoxlu süvari qoşun təşkil edirdi.

Beləliklə, I Şah İsmayıl Səfəvi öz hakimiyyəti dövründə Azərbaycan və İranda vahid mərkəzləşmiş dövlət yaratmaq üçün böyük hərbi ordudan və Səfəvilərin müridlərindən istifadə etmişdir. Bidlisi yazır ki: «Şahın şöhrət və sücaətini eşidən şialər Suriyadan, Türkiyədən və Kürdüstandan gələrək, Səfəvilərin bayrağı altında birləşdilər» (76, 69). I Şah İsmayıl Səfəvi hərbi və mənəvi cəhətdə silahlanmış bu böyük qüvvəyə istinad edərək, 1502-ci ildə Həmədan yaxınlığında baş verən müharibədə Ağqoyunlu Sultan Muradı da məğlub etdi. Mənbələrdəki məlumatlara görə həmin vuruşmada Ağqoyunlulardan 10 min nəfər öldürülmüş və çoxlu əsir alınmışdı (59, 68; 113, 83).

1510-cü ildə I Şah İsmayıl özbək Şebk xanla (ona Şeybani xan da deyilir) apardığı müharibədə onu məğlub edib, Xorasan əyaləti ilə birlikdə Mərv, Bəlx və Herat şəhərlərini də ələ keçirdi.

Beləliklə, XVI əsrin əvvəllərində I Şah İsmayıl Səfəvi Azərbaycan və İran ölkəsində olan bir sıra feodallar üzərində qələbə çaldı. Əldə etdiyi torpaqları Qızılbaş sərkərdələrinə tiyul şəklində tapşırırdı. XVI əsrin ortalarından

Səfəvilər dövlətinə tabe olan 74 əyalət və vilayət əmirlərindən 60 nəfəri azərbaycanlı idi. I Şah İsmayıl 1504-cü ildə Osmanlı sultanı II Bayəzidə məktub yazıb tələb edirdi ki, Osmanlı vilayətlərindən Ərdəbilə ziyarətə gələn səfəvi sülaləsinin müridlərinə toxunmasınlar və onların ziyarətə gəlmələrinə mane olmasınlar. Bu barədə «Münşaat Səlatin» də belə deyilir: «Sultan Bayəzid I Şah İsmayılın cavab olaraq bildirdi ki, Ərdəbilə gəlmək istəyən bir çox zəvvarın məqsədi ziyarətə gəlmək deyil, əskərlik xidmətindən qaçmaqdır. Əgər onların Azərbaycana gəlməsi müvəqqəti olarsa, buna heç kəs mane olmaz» (98, 345-346). I Şah İsmayıl Sultan Bayəzid arasındakı bu məktublaşma gələcəkdə baş verən böyük müharibələr və dini toqquşmalar üçün müqəddimə oldu. Osmanlı ölkəsində olan şialər I Şah İsmayılın bu təşəbbüsündən ruhlanıb sultan hakimiyyətinə qarşı üsyan qaldırdılar.

Şah öz şiə tərəfdarlarını Azərbaycana gətirmək məqsədilə Nurəli xəlifə Rumunu o mahala göndərdi. Xəlifə Qara Hasar rayonuna çatan zaman Osmanlı hökumətinə qarşı üsyan edən şialərdən 4 min nəfər atlı öz ailələri ilə birlikdə onunla birləşdi (59, 135). Xəlifə qayıdarkən bir sıra kürd vilayətlərini, o cümlədən Ərzincanı, Məlatiyyə, Xonc və sairəni qarət etdi (59, 135). Həmin tarixdən etibarən, yəni 1506-cı ildə şah öz istilalarını Azərbaycan və İran torpağından xaricə yönəltdi. O, Kürdüstan, Ermənistan, Gürcüstan və İraq-Ərəb ölkələrini də işğal etməyə hazırlaşdı. Şah ilk dəfə olaraq Kürdüstanı istila etməyə başladı, çünki Ağqoyunlular tərəfindən işğal edilmiş bir sıra kürd vilayətlərini o, özünün həqiqi ərazisi hesab edirdi.

Kürd vilayətlərinin Qızılbaşlar tərəfindən qarət edilməsi kürd xalqının ümid gözlədiyi Səfəvilər dövlətinin ilk zərbəsi oldu. Bundan sonra Şah İsmayıl Səfəvi kürd əmirliklərini bir-birinin ardınca istila edib Qızılbaş sərkərdələrinə tapşırırdı (76, 124-407). Mənbələrdəki məlumatlara görə o, hakimiyyətinin ilk vaxtlarında (1500-1510-cu illərdə) bir sıra istilalarla məşğul olmuş və 5 böyük müharibələrdə qalib gəlmişdir (75, 8). Həmin dövrdə Şah İsmayıl Azərbaycan və İran ölkəsindən başqa, Kürdüstanın çox hissəsini və Bağdadı da işğal etmişdir (92, 392). I Şah İsmayıl Səfəvinin bu siyasətindən kürd xalqı başqa xalqlara nisbətən daha çox zərər görmüşdür.

K. Marks I Şah İsmayıl Səfəvinin istilacı bir hökmdar olduğunu qeyd edərək yazır: «14 illik hakimiyyəti dövründə o, 14 əyaləti fəth etmişdir» (I, 206). Səfəvi şahları tərəfindən həyata keçirilən bu siyasət XVI əsrin axırına qədər davam etdi. İskəndər Münşi yazır ki: «II Şah İsmayıl hər bir tayfa əmirinə müəyyən bir mahalı bəxş edirdi. O cümlədən Ələşkərd vilayətini də Sulaq Hüseyn Təkəluya verdi və onu Kürdüstana göndərdi» (47, 212). Bu meyl I Şah İsmayıl daha çox olmuşdur. Buna görə də Şah İsmayıl öz hakimiyyətinin ilk vaxtlarından Kürdüstanı silah gücü ilə istila etməyə başladı. Bidlisi göstərir ki: «O, Diyarbəkiri, Mosul və Səncər vilayətlərini işğal etdi. Cəzirə vilayətini istila etmək üçün qoşun göndərdi» (76, 124).

(Ardı gələn sayımızda)

ABD: İsrail ve Lübnan anlaşması 27 Ekim'de imzalanacak!

İsrail ile Lübnan arasında yaklaşık 860 kilometrelik deniz sahası anlaşmazlığına dair yapılacak imza töreni tarihi açıklandı.

Gelişmelerle ilgili açıklamada bulunan ABD Uluslararası Enerji İşleri Özel Koordinatörü Amos Hochstein, İsrail ve Lübnan arasında deniz sınırlarının çizilmesi konusundaki anlaşmanın 27 Ekim Perşembe günü imzalanacağını ifade etti.

ABD Uluslararası Enerji İşleri Özel Koordinatörü Amos Hochstein, İsrail ve Lübnan arasındaki deniz sınırı anlaşmasına dair değerlendirmeyi PBS televizyonuna konuştu.

ABD'li yetkili Amos Hochstein açıklamasında, "Bu anlaşmayı bu perşembe imzalamayı umuyoruz" sözlerine yer verdi.

PeyamaKurd

Erbil, Süleymaniye ve Kerkük'te IŞİD'e operasyon!

Irak güçleri ile Peşmerge güçleri, Erbil, Süleymaniye ve Kerkük'te ortak operasyon gerçekleştirdi. Kürdistan

idaresi dışında kalan Kürdistan bölgelerden Kerkük'te terör örgütü IŞİD noktalarına operasyon yapıldı.

Irak Terörle Mücadele Birimi, yapılan operasyonda Erbil, Süleymaniye ve Kerkük'te 7 teröristin tutuklandığını açıkladı. Operasyonlarla ilgili Terörle Mücadele Birimi'nin açıklamasında, Irak Silahlı Kuvvetler Başkomutanı'nın talimatıyla Terörle Mücadele Birimi, Kürdistan Bölgesi bünyesindeki Peşmerge güçleri ile işbirliği içinde Erbil'de 3 ve Süleymaniye'de 1 teröristin tutuklandığı belirtildi. Terörle Mücadele Birimi güçleri ayrıca, Kerkük'te terör örgütü IŞİD üyesi Ebu Hamza lakaplı sözde liderin de içinde bulunduğu teröristlerin tutuklandığını açıkladı.

PeyamaKurd

Alman güçlerinin Kürdistan ve Irak'taki görev süresi uzatıldı!

Kürdistan Bölgesi ve Irak'ta bulunan Alman güçleri ile ilgili yeni bir açıklama geldi. Bugün bir oturum gerçekleştiren Alman Federal Meclisi, Kürdistan Bölgesi ve Irak'taki Alman askeri güçlerinin görev süresinin uzatılması kararını verdi.

masını kararını verdi.

Kürdistan Bölgesi ve Irak'taki Alman askeri güçlerinin görev süresi bu ayın sonunda biterken, bölgedeki görev süreleri yeniden güncellendi.

Bölgedeki askeri güçlere yönelik Almanya hükümetinin önerisiyle bugün Federal Meclis'te gerçekleştirilen oturumda Almanya askeri güçlerinin görev süresinin uzatılması kararı alındı.

Almanya Savunma Bakanlığı ise Federal Meclis'in aldığı karara ilişkin bir açıklama yayımlayarak, Ekim 2023'e kadar çoğu Kürdistan Bölgesi'nde olmak üzere 500 Alman askeri danışmanın Kürdistan Bölgesi ve Irak'ta kalacağını duyurdu.

PeyamaKurd

Başbakan'dan Alman Federal Meclisi'nin kararına ilişkin açıklama!

Alman güçlerinin Kürdistan ve Irak'taki varlığına ilişkin kararını değerlendiren Başbakan Mesrur Barzani, "Federal Meclis'in bugün Irak ve Kürdistan Bölgesi'ndeki Bundeswehr misyonunu genişletme kararını memnuniyetle karşılıyorum" ifadesini kullandı.

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani, Alman Federal Meclisi'nin Kürdistan Bölgesi ve Irak'taki Alman askeri güçlerinin görev süresini uzatma kararını memnuniyetle karşıladı.

Başbakan Mesrur Barzani, resmi sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "Federal Meclis'in bugün Irak ve Kürdistan Bölgesi'ndeki Bundeswehr misyonunu genişletme kararını memnuniyetle karşılıyorum" sözlerine yer verdi.

Ayrıca Başbakan karara ilişkin değerlendiren, "Bölgemizde tiranlığın kök salmasına izin vermemek için ortak bir kararlılıkla bir araya geldik" dedi.

Almanya hükümetinin önerisiyle bugün Federal Meclis'te gerçekleştirilen oturumda Almanya askeri güçlerinin görev süresinin uzatılması kararı alındı.

PeyamaKurd

Lezgin: Peşmerge Güçleri'nin birleştirilmesi yönünde planlar hazır!

Peşmerge Güçleri'nin birleştirilmesi ve düzenlemelerle alakalı Uluslararası Koalisyon'la plan hazırlandığı duyuruldu.

Söz konusu duruma dair Peşmerge Bakan Yardımcısı Serbest Lezgin, "Peşmerge Güçleri'nin birleştirilmesi ve düzenlemelerle ilgili Uluslararası Koalisyon'la plan hazırladık. 70 ve 80 Birlikleri Peşmerge Bakanlığı çatısı altına girmek için hazırlık yapıyor" sözlerini dile getirdi.

"Peşmerge Güçleri'nin birleşmesi, Koalisyon'un, Kürdistan Bölgesi'ne daha fazla destek sağlaması için teşvik ediyor" ifadesinde bulunan Lezgin, "Hazırlanan plana göre önümüzdeki dört yıl içinde tüm Peşmerge Güçleri, Peşmerge Bakanlığı çatısı altında birleşecek" dedi.

Ayrıca Peşmerge Bakan Yardımcısı koalisyon ekipleriyle iyi ilişkilere sahip olduklarına dikkat çekerek, "Koalisyon güçleri danışma ve

eğitimde Peşmergelere destek vermeye devam ediyor. Peşmerge Bakanlığı'ndaki reform sürecinde başat role sahipler" şeklinde konuştu. Son olarak Peşmerge ile Irak ordusu arasında ortak iki tugay kurulmasıyla ilgili ise Serbest Lezgin şu sözleri aktardı: "Maalesef bu konu çok uzun sürdü. Bu daha çok Irak'ın durumuyla ilgili, taraflar şu an yeni

hükümeti kurmakla ilgileniyor. Yeni Irak hükümetinin bu iki tugayla ilgili çözüm konusunda ciddi çalışma yürütmesini umuyoruz. İlk yapılacak iş de bu güçlerin bütçe ve maaşlarının temin edilmesidir. Bu iki tugayın göreve başlaması, IŞİD'in sınır bölgelerindeki hareketliliğini önlenmesinde önemli bir faktör olacak."

PeyamaKurd

ABD'den Türkiye'ye DSG ültimatı: Eğer HTŞ çekilmezse...

ABD'nin, Ankara'ya "Heyet Tahrir Şam'ı (HTŞ) Afrin ve Halep'in köylerinden çıkarmaması durumunda Demokratik Suriye Güçleri'nin (DSG) bölgeye girişine izin vereceği" mesajı ilettiği öne sürüldü.

Washington Stratejik Araştırma Enstitüsü'nde yayımlanan "Değişen Hatlar ve Yerinden Edilmiş Kişiler: Azaz, Afrin ve HTŞ Saldırısı" başlıklı analiz raporda ABD kanadının, Türkiye'yi uyardığı ifade edildi.

"Anlaşmaya göre HTŞ'nin, çekilmesi gerekiyor"

Söz konusu rapora göre; Amerikalı yetkililer Türkiye'ye, HTŞ'nin Afrin ve Halep'in köylerinden çıkarmaması durumunda Demokratik Suriye Güçleri'nin (DSG) bölgeye girişine izin vereceklerini ilettiler.

HTŞ, geride bıraktığımız hafta Afrin'i ele geçirmesi ve Azez ile Bab'a doğru ilerlemesi bölgedeki dengeleri alt üst edecek bir girişim olarak ifade ediliyordu.

HTŞ ile Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu'na (SMO) bağlı gruplar arasında bir anlaşma imzalandı. Söz konusu anlaşmaya göre HTŞ'nin, Afrin'den geri çekilmesi

gerekliyor.

Ancak rapora göre Afrin'deki güvenlik ve istihbarat kaynakları HTŞ'nin çekilmediğini vurguluyor.

"HTŞ çıkmazsa, DSG'nin girişine izin vereceğiz"

Afrin'deki müzakerelere yakın bir kaynak, "Amerikalılar Cuma günü Türkiye'yi tehdit etti: Colani (HTŞ lideri) Afrin'den ayrılmalı, aksi takdirde müttefikleri ve Kürtlerin liderliğindeki Suriye Demokratik Güçleri'nin (DSG) içeri girmesine izin verecek" sözlerini vurguladı.

ABD'nin tehdidinin Ankara'yı kızdırdığı ve Türkiye'nin Cebha el Şami'den Afrin merkez ile Mabata-

daki karargahlarına dönmelerini istediği kaydedildi.

ABD'nin Suriye Büyükelçiliği salı günü, kenti ele geçiren HTŞ'yi "terörist" örgüt olarak niteleyerek ve Afrin'den derhal çekilmesini istemişti.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Vedant Patel ise, "Özellikle siviller üzerindeki etkisi nedeniyle Suriye'nin kuzeybatısındaki son huzursuzluktan endişe duyuyoruz" sözlerini dile getirmişti.

Sözcü Patel, "Heyet Tahrir el-Şam bir terör örgütüdür ve şiddet faaliyetlerini durdurması gerekir" diye belirtmişti.

PeyamaKurd

Rojhilat | Rejîma Îranê keçeke din a Kurd qetil kir

Hat ragihandin ku di xwepêşandanên protestokirina kuştina keça kurd Jîna Emînî de, jineke din a Kurd bi destê hêzên rejîma Îranê hatiye kuştin.

Roxistina Mafê Mirovan Hengawê ragihandiye ku keça xwandevean a bi navê Nilgîn Ebdulmelîk a temen 21 salî ku xelkê bajarê Qurwe yê parêzgeha Sine ye, di xwepêşandanên bajarê Hemedanê yên dijî kuştina Jîna Emînî de, ji aliyê hêzên ewlehiya Îranê ve hatiye kuştin.

Hat zanîn ku Nigîn Ebdulmelîk li zanîngeha pîşeyî ya Hemedanê xwandevean bûye û piştî kuştina wê bi du hefteyan, eşkere bûye ku hatiye kuştin.

Xwendekara beşa endazyariya bijîşkî ya zanîngeha pîşeyî ya Hemedanê Nigîn Ebdulmelîk, di dema nerazîbûnên li Hemedanê yên roja 12ê Cotmehê di encama lêdana polîs a bi jopê ku li serê wê dane, giran birîndar bûye û piştî wegeriyaye zankoyê jî jiyana xwe ji dest daye.

Xwendekareke ji zanîngeha Hemedanê ku şahidê bûyerê bûye gotiye, "Hêzên Hîraseta Zanîngehê (Hêzên ser bi îdareya îstixbarata Îtlaatê li Zanîngehê) ligel hejmarek hêzên ewlehiyê piştî agahdariya mirina Nigîn bilez çûne beşa navxwe ya zanîngehê û dest bi gefxwarinê li xwendekaran kirine û herwiha malbata Nigîn Ebdulmelîk a li bajarê Qurwe jî bang kirine ku bêne Hemedanê."

Herwiha hêzên ewlehiya Îranê gef li xwandevean û malbata wê keça kurd xwarine û ji wan re gotine, divê soz bidin ku bibêjin ew keç ji ber xwarina masiyên qutiyan ên dema wê derbasbûyî jiyana xwe ji dest daye. Dema veşartina termê wê keça kurd jî hêzên ewlehiya Îranê givaşeke zêde kirine û di bin dorpeça wan de li bajarê Qurwe hatiye veşartin.

PeyamaKurd

Heta niha çarenivîsa 3 hezar û 159 Kurdên Êzidî nediyar e

Berpîrsê Nivîsingeha Rizgarkirina Kurdên Êzidî yên Revandî ragihand ku hîn jî 300 hezar Kurdên Êzidî li koçberiyê dijîn û beşa

herî zêde li parêzgeha Duhokê ne. Her wiha dibêje, nêzîkî 133 hezar Kurdên Êzidî li kampan û di bin çadîran de dijîn û 3 hezar û 159 Kurdên Êzidî heta niha nediyar e ku li ku ne. Rêveberê Koç û Koçberan yê Dihokê jî dibêje, "Hîn 3 hezar û 159 Kurdên Êzidî yên ku hatine revandin, nehatine rizgarkirin û çarenivîsa wan ne diyar e." Berpîrsê Nivîsingeha Rizgarkirina Kurdên Êzidî roja Pêncşemê di derbarê hejmara wan Kurdên Êzidî yên ku hîn jî di destê DAIŞê de ne û çarenivîsa wan ne diyar e, ji Tora Medyayî ya Rûdawê re got, "Ji tevahiya 6 hezar û 417 Kurdên Êzidî ku piştî dagirkirina navçeyên Şingal û derdorên wê ji aliyê çekdarên DAIŞê ve hatine revandin, wan 3 hezar û 555 kes rizgar kirine."

Koçberên Kurdên Êzidî li 16 kampên Herêma Kurdistanê niştecih in ku li Zaxoyê di 4 kampan de 19748 kes, li Sêmelê di 9 kampan de 86330 kes, li Akrê di kampekê de 7339 kes û li Amêdî di kampekê de 3178 kes dijîn. Berpîrsê Nivîsingeha Rizgarkirina Kurdên Êzidî her wiha anî ziman, "3 hezar û 159 kes ji wan mane û hîn jî çarenivîsa wan ne diyar e. Lê dibe ku beşek ji wan hîn li Kampa Holê û beşek li navçeyên Sûriyê bin." Di sala 2014an de piştî ku Daişê Mûsil kontrol kir, çekdarên wê, êrîştî navçeyên kurdnişîn yên parêzgeha Neynawa û Şingalê û derdora wê kirin û bi sedan Kurdên Êzidî bi zindî binaxkirin, bi hezaran revandin û wêrankarî li wan navçeyan li pey xwe hiştin.

rupelanu.com

Abdurrahman Kurt: Azerbaycan ji bo me çî ye Kurdistan jî ew e

Parlamentê berê yê AK Partiyê û Endamê Lijneya Rêveber a Biryara Navendî ya AK Partiyê Abdurrahman Kurt ragihand ku li Tirkîyê "înkâr û asimilasyon di pîrsa Kurd de nemaye, lê belê di mijara demokrasiyê de ti sînor nînin, lewma muxatabê pîrs-girêkên Kurdan Serokomar e." Kurt derbarê perwerdehiya bi zimanê dayîkê de jî got, "Her tiştê dema ku hest, yekîfî û hevgerîne ji bo Tirkîyê xurtir bike, dikare pêk were."

Sibe Serokomarê Tirkîyê Recep Tayyîp serdana Amedê dike û di merasîmekê de 140 projeyan vedike.

Biryar e Serokomarê Tirkîyê 13 projeyên şaredariya mezin ya Amedê veke, di nav de nûjenkirina navçeya Sûra Amedê, wêstgeha paqijkirina ava pîs li ser Çemê Dicle û projeya cade û bexçeyên niştîmanî yên Amedê.

Ji aliyê din cihê meraqê ye ku sibê Erdogan dê ji Amed, çî peyman bide.

Endamê Lijneya Rêveber a Biryara Navendî ya AK Partiyê Abdurrahman Kurt, beriya serdanê bersiva pîrsên Berpîrsê Ofîsa Rûdawê ya Amedê Maşallah Dekak yê derbarê rojevê de da.

Kurt bal kişand ser girîngiya serdana Erdogan a bo Amedê û got: "Di nava vê aloziya cihanê de, Tirkîye bi saya Serokomarê me birêz Recep Tayyîp Erdogan performansek mezin nîşan da. Ew wek siyasetmedarekî, ku kariye bibe rêberê tekane hevsengî di navbera navendên rojhilat û rojava yên ku li cihanê hatine avakirin de biparêze, û xwediyê wê hêzê ye ku nêzîkî rast û dadmendiyê û nermbûnê bimîne. Ev jî bo Tirkîyê tiştêkî pir zehmet e ku mirov xeyal bike."

"Helbet muxatabê pîrs-girêkên Kurdan Serokomarê me ye" Li ser pîrsa Erdogan di serdana xwe ya sibe de, li ser çareseriyê pîrs-girêka Kurd dê peyamekê bide? Kurt got: "Nêrîna wî ya li pêvajoyê her tim wisa ye. Mînak pêngava zindana Amedê êdî bûye parçeyek ji pêvajoyê. Helbet hêviyên cuda ji civakê derdikevin holê, wek mînak mirov dikare bibêje ku di derbarê tayînkirina mamosteyên bi kurdî de me hêviyek cidî dît. Lê ya ku tê eşkerekirin ev e: Me înkâr û asimilasyonê pîrs-girêka Kurd qedand. Di vê wateyê de pîrs-girêka Kurd nîne, lê pîrs-girêkên Kurdan heye. Pîrs-girêkên her aliyên hene, lê belê di mijara demokrasiyê de ti sînor nînin. Ew dînamîk e, pêş dikeve, di pêvajoyê de gaweke hewce dike ku gaweke din were. Ji ber vê yekê di vê pêvajoyê de muxatabê pîrs-girêkên Kurdan helbet Serokomarê me ye.

Bi hev re, me gevêrî pişîfî yê wan hevdiînan dît, ku di civaka sivil xuya bûne. Gavên weke vekirina TRT 6 (TRT Kurdî), beşên zanîngehê (Kurdolojî), pêvajoyên ku rê dide nêzîkatiya duzimanî li ser tabelayên me bi cih bibe, dibe ku di pêşerojê de bibe sedema avakirina perwerdehiya duzimanî. Her tiştê girêdayî asayîbûn û baweriyê ye."

"Eger Kurd qezenc neku, Tirk jî bi ser nakevin"

Kurt li ser pîrsa "gelo armanca AK Partiyê ya perwerdehiya duzimanî heye yan na jî wiha got: "Niha berî ku em li ser vê yekê bifikirin ku AK Partiyê daye pêşiya xwe, em wiha bifikirin; ev dê hêzê bide Tirkîyê yan zirarê bide? Ji ber ku berê dema behsa pîrs-girêka kurd dikir, me her tim digot; Di vê mijarê de divê bi rêyeke ku di nava

fîkarên Tirkan û daxwazên Kurdan de hevsengiyê çêbibe hebe. Ji ber ku em di erdnîgariya bermayiya Osmanîyan de ne, erdnîgariya me

girêkên xwe re bidomînin.

Eger mebest ev be; hevdiînan bi beşên civakî yê cuda yê Kurdan re, ji çek û tundiyê dûr in, bi ya

ji aliyê emperyalîstan ve hatiye perçekirin. Em hemû bi hev re dibînin ku pergala ku hêj hêvî dike ku ji berdehamiya vê perçebûnê sîd werbigire, îro jî di pêvajoya ku bi şerên wekaletê pêş dikeve de, ji bo ku li herêmê îstîsmara emperyalîzma navneteweyî bidome, pêvajoyên li herêmê sabote dike. Tiştê ku divê em li vir bikin ev e ku em bi hev re bin. Divê em vê yekê bizanibin; tiştê ku eger Kurd qezenc nekin, Tirk jî bi ser nakevin."

Kurt bersiva pîrsa "Dibe mafê Perwerdehiya bi zimanê dayîkê were dayîn" da û got: "Çima na? Bi gotineke din ev daxwazê civakî ye ku dê bi vî pêvajoyê derkeve holê. Her tiştê dema ku hest, yekîfî û hevgerîne ji bo Tirkîyê xurtir dikare pêk were."

"Tirkîyeyîbûn ne Tirkbûn e"

Kurt herwiha got: "Bertekên civakê yê li hemberî HDPê yê piştî çalakîyên xendek û çalan di rastiyê de ji jiyana bi hev re ye û divê weke helwesteke li dijî sabotekirina wê bê xwendin. Divê bi zelalî were diyarkirin ku Kurd bûne Tirkîyeyî, lê nebûne. Di salên 90î de gund hatin sewitandin û xelkê mal û warên xwe li dû xwe hiştin berê xwe nedan Zaxo, Duhok û Hewlêrê, ê berê xwe dan Wanê, Amedê, Stenbol, Edene, Mersîn û İzmirên, ev jî nîşan dide ku Kurd bûne Tirkîyeyî."

Li ser pîrsa "Ji ber ku rê li ber perwerdeya bi zimanê dayîkê nayê vekirin, di nava Kurdan de şkestinek heye. Weke Abdurrahman Kurt, ji perwerdeya bi kurdî heta pêkhatina pêvajoyeke nû ya aştî û çareseriyê hêviyê we ya wiha heye?" Kurt wiha axivî: "Ez hêsan nabînin ku li ser vê yekê berî 2023 were axaftin. Divê hûn rasteqîn bin. Lê piştî sala 2023an neperwerdeya bi zimanê dayîkê, lê em bibêjin perwerdeya duzimanî ê watedartir bibe. Ji ber ku piraniya Kurdên Tirkîyê bi her awayî duzimanî ne, lê bi baweriyê min hem mirovahî û hem jî erkeke îslamî ye ku zimanê xwe yê dayîkê ji bîr nekin û ev çand bijî. Ev mîsyon ji ber tirsên cûrbecûr hat xeniqandin. Metirsiyaya parçekirina welat û manîpulyasyonên hêzên navneteweyî yê li ser vê pîrs-girêkê ev tirs zêde kiriye."

"Pêvajoya çareseriyê jixwe berdeham e"

Kurt wiha bersiva pîrsa "Gelo pêvajoyek nû ya çareseriyê dibe destpê bike?" da: "Eger ku mebesta we ji pêvajoya çareseriyê pêşketina pêvajoyên demokratîk be, jixwe ev yekê didome. Vê yekê tenê weke pîrs-girêka Kurd nehesebînin. Em yekê di mijara Elewîyan de jî dibînin. Ev pêvajoyê çareseriyê ye. Em dikarin pêşbînî bikin ku Kurd dê pêvajoyên bi pîrs-

min divê bi her awayî pêk were. Dibe ku hên bêhtir were bihêzkirin, lezkirin û kûrkirin. Ez di wê baweriyê de me ku pêvajoya çareseriyê di warê berdehamkirina demokratîkbûnê de li her qadê berdeham dike."

"Em daxwaz ji gelê Kurd dikin ku zarokên xwe zêde bikin"

Serokomarê Tirkîyeyê û Serokê Giştî yê AK Partiyê Recep Tayyîp Erdogan di axaftina xwe ya bi Parlamentêrê İzmirê Mehmet Alî Çelebî û xanima wî ya ku beşdarî partiya wî bû da wiha got, "Zarok pir girîng in. Binêrin PKK 5, 10, 15 hene."

Li ser pîrsa "Weke Kurdekî hûn bi gotinên Serokomar Erdogan êşyan?" Kurt wiha got: "Me berê jî li ser vê yekê axivî. Ji ber ku ez paşxaneyê meselê jî dizanim, mebesta PKKê hate berevajîkirin. Hûn dizanin zarokên PKKê nînin. Lewma jî jixwe ji me re behsa Kurdan dike, dipirse çend zarokên we hene, çima zarokên we kêman in. Dizane em Kurd in, bi xwe çend caran ji min jî pîrs kiriye, çend zarokên te hene?. Li vir Xalê Hemo heye û Kurd e, weke AK Partiyê yê herî zêde xwedî zarok e. Di her rewşê de, dema mirov li herêmê lêkolîn bike, herî zêde zarokên Kurdan AK Partî ne. Ji ber vê yekê ne mimkûn e ku wî ev yek ji Kurdan re gotiye. Me hinekî şaş fehm kir, gotin 3, me 13 fêhm kir."

Kurt got, "Di vî navberê de bila em banga xwe nû bikin û em bi girîngî ji gelê Kurd dixwazin ku zarokên xwe zêde bikin."

"Em girîngiyê didin Kurdistanê Iraqê"

Di berdehamiya axaftina xwe de Kurt mijara vîze û geştên asmanî yê di navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyê de gavên hêsan in û wiha pê de çû: "Em bi rastî girîngiyê didin Kurdistanê Iraqê. Em di serdemeke şaşfêmkirinê re derbas bûn, lê hêviyên civakê zêde ne. Tirkîye ji bo Kurdistanê Iraqê girîng e, ew jî ji bo me girîng in. Ji ber vê yekê pir girîng e."

Abdurrahman Kurt bal kişand ser girîngiya asayîbûna di navbera her du aliyên de û tekez kir ku normalîzekirin meseleya xwebaweriyê ye û got: "Divê ev xwebawerî bigihêje ve astê. Azerbaycan ji bo me çî ye, li wir hem-nîjadên me hene, dema ku Kurdistanê Iraqê jî wiha bibe, em dê bawer bikin ku ev civakê dî normal bûye. Ew mirovên me ne, ev jî mirovên me ne. Ew dewleta me ye, ev jî dewleta me ye. Dema ku em karibin vê nêrînê cîbicî bikin di nav civakê de, em bibêjin hem Azerbaycan û hem jî Kurdistanê Iraqê jî perçeyek in ji çêdibe û her tişt asayî dibe." **rudaw.net**

Nêçîrvan Barzanî û Balyozê Brîtanayê civiyan

Nêçîrvan Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê îro Sêsema 18.10.2022 li bajarê Hewlêrê, di civînekê de ligel Mark Bryson Richardson Balyozê Brîtanayê li Iraqê û şandeya pê ra pêşhatên dawî yê rewşa siyasî li Iraqê, hilbijartina Serokkomar û erkdarkirina Serokwezîr ji bo pêkanîna kabîneya nû ya hikûmeta Iraqa Federal

gotubêj kirin.

Serok Nêçîrvan Barzanî careke din tekîd kir ku gelek girîng e hikûmeta nû ya Iraqê karên xwe yê pêşîne destnîşan bike û xizmetgûzarî û derferên karî pêşkêş bike, derfet jî heye hindê ji pirsgirêkên welat çareser bike, û herwesa aliyên Iraqê li ser berjewendiyên bala yê welatî divê bi awayekî

stratejîk hizir bikin û bi hev ra ji bona çareserkirina pirsgirêkan û vegerandin û parastina seqamgîriyê kar bikin.

Rewşa navxwe ya Herêma Kurdistanê mijareka din ya civînê bû ku têda tekîd li ser girîngiya parastina yekrêziya navbera alî û pêkhatiyên Herêma Kurdistanê hate kirin. Her du alî hevhezir bûn ku di warê demokrasiyê da welatên dost û civaka navdewletî ji nêzik ve cavdêriya Iraq û Herêma Kurdistanê dikin û çaverêne ku astengî û arîşeyên li pêşîya hilbijartinan çareser bikin. Têkiliyên Iraq û Herêma Kurdistanê ligel Brîtanayê û derfetên berfirehkirina hevkarîyên hevbeşên navbera wan da û bi taybetî di warê kar û berhevanîna da, têkiliyên Iraq û Herêma Kurdistanê digel welatên cîran û herêmî û rewşa herêmî bi giştî çend mijarên din yê civînê bûn ku birêz Konsolê Giştîyê Brîtanayê yê Herêma Kurdistanê têda amade bû. **PKD.info**

Serokkomar û xanima yekem ya Êraqê serdana mezarê Mam Celal kirin

Serokkomarê Êraqê û xanima yekema Êraqê serdana mezarê serok Mam Celal kirin. Serokkomarê Abdul

Letîf Reşîd û xanima yekema Êraqê Şanaz Ibrahim Ehmed serdana mezarê serok Mam Celal kirin û teceulek wek wefadarî li ser mezarê dînan. Hêjayî gotinê ye ku îro çarşemê 19-10-2022'an serokkomarê Êraqê Abdul Letîf Reşîd û xanima yekema Êraqê Şanaz Ibrahim Ehmed bi riya firokexaneya navnetewî ya Êraqê ji bajarê Bexdadê gihîştin bajarê Silêmaniyê û ji aliyê parêzgar Dr. Heval Ebu Bekir û hejmarek ji berpirsên hizbî û hikûmî ve hat pêşwazî kirin. **PUKMEDIA**

Berdevkê YNK Soran Cemal Tahir: YNK di kabîneya nû de ji 4 wezaretên Kurdistanî 2 wezaretan werbigire

Berdevkê Yekîtiya Niştîmanîya Kurdistanê (YNK) Soran Cemal Tahir ragihand ku YNKê di karê siyasî de xwedî prensîbên neguhertî ye û di çarçoveya beşdarbûna di hevpeymanîya rêveberiya dewletê de ji bo çareserkirina pirsgirêkên di navbera hikûmeta Herêma Kurdistanê de bername pêşkêş kiriye. Hikûmeta Êraqê pêşbînî dike ku YNK di kabîneya nû de ji 4 wezaretên Kurdistanî 2 wezaretan werbigire.

YNK dest bi diyaloga niştîmanî ya berfireh dike

Dr. Soran Cemal Tahir peyîvdarê fermî yê Yekîtiya Niştîmanîya Kurdistanê (YNK) di hevpeyvînekê de digel malpera fermî ya YNKê (PUKMEDIA) ragehand: Lê belê, neteweya berfireh pabendî pîrensîpên serok Mam Celal bûne ji bo ku welat ber bi peravê aştiyê ve biçê û krîz û kêşeyên siyasî, ewlehî, aborî û îdarî derbas bike."

Piştî ku Mihemed Şîa Sûdanî ji bo pêkanîna hikûmeta nû ya Êraqê destnîşan kir, yekem serdana wî bo Serok Bafel Talebanî roja (10.13.2022) li Bexdayê bû.

Berdevkê YNKê got: "Her du aliyan nêrîn û helwestên YNKê yê derbarê mekanîzma pêkanîna hikûmetê û dabînkirina mafên gelê Kurd de gotubêj kirin." Herwaha got: "Carna pêwîstiyên qonaxê dibe ku pêwîstî bi guhertina hin stratejiyan hebe ji bo bidestxistina armancên ku di berjewendiyê gelê Kurd û Êraqê bi

giştî de ne, bi pêşkêşkirina bername û pêşniyaran bo hikûmeta nû".

"Di çarçoveya beşdarbûna di nava koalîsyona rêveberiya dewletê de bernameyek pêşkêş kir"

Derbarê stratejî yan projeya ku di çarçoveya maf û daxwazên gelê Kurd de ji bo hikûmeta bê hatiye amadekirin, Dr. Soran Cemal Tahir got "Ji bo çareserkirina pirsgirêkên di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û hikûmeta federal de li gorî destûra Iraqê."

"Hewldana me ya sereke dabînkirina mafên Kurd û gelê Êraqê bi giştî ye, ne ji bo destkeftî, îmtiyaz û postên di hikûmeta dahatû de û YNK jî piştewaniya pêkanîna hikûmetê bîhêz e ku bikaribe demokrasiyê pêk bîne. Di hikûmeta bê de pişka kurdan dê 4 wezaret be ku yek ji wan wezaretên sîvîl e

"Pêşê Kurdan di hikûmeta bê ya Iraqê de 4 wezaret in ku yek ji wan

wezaretên sîvîl e û YNKê dê 2 wezaret û hejmarek cîgirên wezîr û rêveberên giştî di hikûmeta bê de werbigire."

"Xurtkirina têkiliyên siyasî bi hemû hêz û aliyan siyasî re stratejiyek e" Roja 17.10.2022ê bi serpereştiya Serok Bafel Talebanî, yekemîn civîna Mekteba Siyasî li Bexdayê hat lidarxistin.

"Gelek plan û bername hene ku dê di demek nêzik de bêne cîbicîkirin, daku endamên Mekteba Siyasî di bin çavdêriya Serok Bafel Talebanî de li Bexdayê hebûna xwe ya berdewam hebe, ji bo veberhêna li ser paşxaneya siyasî ya stratejîk ku ji aliyê Serok Mam Celal ve hatiye avakirin.

Soran Cemal Tahir got: "Xurtkirina peywendiyên siyasî li gel hemû hêz û aliyan siyasî û parastina mafên gelê Kurd di proseya siyasî û rêveberiya Iraqê de stratejiya YNKê ye li Bexdayê." **PUKMEDIA**

Serokê ITCê Hesen Turan: Kurd nikanin maddeya 140 pêk bînin, ji bo Kerkûkê êdî dora Tirkmenan e

Serokê Eniya Tirkmenî ya Iraqê (ITC) Hesen Turan ragihand, Kurd nikarin xala 140emîn a Destûra Bîngehîn a Iraqê ku di makezagonê de hatiye diyarkirin wek xwe bi cih bînin. Turan got, "niha dora Tirkmenan e ku li Kerkûkê posta parêzgarîyê werbigirin" û diyar kir, tu civakek bi tena serê xwe nikare Kerkûkê birêve bibe û biryar li qedera wê bide.

Serokên partî û aliyan siyasî yê Tirkmen îro li avahiya Eniya Tirkmen a Iraqê (ITC) ya li paytexta Iraqê Bexdayê li hev civiyan û piştê civîneke çapemeniyê saz kirin.

Serokê ITCê Hesen Turan piştî civînê ji peyamnêrê Rûdawê yê Bexdayê Enmar Xazxî re behsa gotara li ser çarenivîsa navçeyên Kurdistanî yê derveyî îdareya

Herêma Kurdistanê kir ku di Destûra Iraqê de wek "Herêmên Nakok" hatine qeydkirin.

Hesen Turan got, "Cîbicîkirina maddeya 140 bi lihevkerîna siyasî pêkan e. Kurd nikarin vê maddeyê weke ku di makezagonê de hatiye pêk bînin. Ji ber ku Neteweyên Yekbûyî jî di rapora xwe ya 2018'an de banga lihevkerîna siyasî berî cîbicîkirina wê maddeyê kir." Di beşeke din a axaftina xwe de, Serokê Eniya Tirkmenên Iraqê behsa helwesta tirkmenan derbarê paşeroja Kerkûkê de kir û ragihand, "Helwesta Tirkmenan zelal e û divê lihevkerîneke siyasî di navbera Tirkmen, Kurd û Ereban de li Kerkûkê hebe ji bo rêvebirina wê parêzgehê, dosyeya ewlehiyê û paşeroja parêzgehê. Wê demê çêdibe ku li ser modelekê lihevkerin bê kirin û bi lihevkerîna bi hemû aliyan re bê cîbicîkirin."

Hesen Turan destnîşan kir, "Serdema sepandina îradeya pêkhatiyên derbas bûye. Pêkhatiyek bi tena serê xwe nikare parêzgehê birêve bibe û biryar li çarenivîsa Kerkûkê bide." Di bersiva pirseke din a Rûdawê ya têkildarî rewşa ewlehiya Kerkûkê de, Serokê Eniya Tirkmenî ya Iraqê rewşa Kerkûkê weke "pir baş" bi nav kir û got, "Bi nêrîna min dosyeya ewlehiyê ji ber ku ji aliyê navendê ve serpereştiya wê tê kirin, pir baş e. Divê rêvebirina Kerkûkê bidin pêkhatiya Tirkmen. Pêkhatiya Kurd derfeta xwe wergirt û pêkhatiya Ereban jî derfeta xwe wergirt. Niha dora Tirkmenan e ku posta Kerkûkê werbigirin." **Rûdaw**

Kesên nenas otombîla pizîşkekî Kurd li Dirbêsiyê şewitandin

Li bajarê Dirbêsiyê yê Rojavayê Kurdistanê kesên nenas îro otombîla doktorekî Kurd şewitandin.

Bûyer serê sibeha îro Yekşemiyê 23ê Cotmeha 2023an li navenda bajarê Dirbêsiyê çê bûye, lê nehatiye zanîn ku otombîl ji aliyê kî ve hatiye şewitandin an armanca wan çî bûye. Li gor zanyariyên Rûdawê, pizîşkê ku otombîla wî hatiye şewitandin, navê wî Mihemed Îsa Mela Ibrahim e. Asayîşa Rêveberiya Xweser heta niha derbarê bûyerê de daxuyanî nedaye.

Dirbêsiyê bajarekî sînorî ye û dikeve rojavayê bajarê Qamişlo û dikeve navbera herdu bajarên Amûdê û Serê Kaniyê yê Rojavayê Kurdistanê. **Rûdaw**

Nêçîrvan Barzanî û Fermandarê Hevpeymanan rewşa Sûriyê gotûbêj kirin

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî, îro Yekşema 16.10.2022ê li bajarê Hewlêrê, di civînekê da digel birêz Fermandarê Giştî yê Hêzên Hevpeymanan li Iraq û Sûriyê Gener-

al Matthew McFarlane û şandeya pê re, pêşhatên dawî yên di warê emnî da û gef û metirsiyên terorê û rûbirûbûna DAIŞê li Iraq û Sûriyê û dawî peymanan li hevtêgihîştinê ya Pêntagonê digel Iraq û Herêma Kurdistanê, prosesa makesaziye li Wezareta Pêşmerge û yekkirina hêzên Pêşmerge gotûbêj kirin.

Herdu aliyan tekezî li ser girîngiya berdehamiya hevkarî û piştewaniya Hevpeymaniya Navdewletî ji bo Iraq û Herêma Kurdistanê ji bo ji navbirina bi temamî ya DAIŞê û jinavbirina metirsiyên wan li ser aştî û aramiya Iraq û Sûriyê û navçeyê kirin. Di vê derbarê de General McFarlane tekezî li ser pêgîrbûna Hevpeymaniya Navnetewî ya li ser berdehamiya palîştiya Iraq û Herêma Kurdistanê di şerê dijî terorîstan de kir û her du alîyan hevkarî û hemahengiya di navbera artêşa Iraqê û hêzên Pêşmerge bo şerê dijî terorîstên DAIŞê bi pêwîstî zanî. Rewşa navxwe ya Herêma Kurdistanê, dawî pêşkeftinên prosesa siyasî, hîlbijartina Serokomarê Iraqê û erkdarkirina Serokwezîrê nû ji bo pêkanîna kabîneya nû ya hikûmeta nû ya Iraqa Federal, dawî pêşhatên herêmî bi giştî çend mijarên din yên civînê bûn ku Wezîrê Pêşmerge yê Herêma Kurdistanê û Konsolê Giştî yê Amerîka li Herêma Kurdistanê tê de amade bûn. **KDP.info**

Îran: Amerîka hewl dide agirê li Îranê gurr bike

Wezîrê Derve yê Îranê Amerîkayê tohmetbar dike ku destwerdanê di xwepêşandanan de dike û dibêje "Amerîka hewl dide agirê nav Îranê geş bike daku givaş li ser Terhanê çêbin û di danûstandinên etomî de destkeftina ji Îranê bistîne, lê ew ti destkeftek nadin Amerîkayê." Nerazîbûn û xwepêşandanên li Rojhilatê Kurdistanê û Îranê ketin hefteya şeşem û li hinek bajarên wek Sine, Mahabad, Kirmaşan, Tehran û Tewrêz xwepêşandan hatin kirin.

Li ber Zanîngeha Şehîd Beheştî ya li Tehrana paytexta Îranê xwendekar bi hêrs in û nerazîbûnên xwe derdibirrin. Druşmên li dijî dîktator û sitem û zordariyê dibêjin. Li Beşa Bijîşkî yê Zanîngeha

Tewrêzê jî xwendekar ketine mangirtinê û nerazîbûnên xwe tînin ziman. Herwiha Cîgirê Wezîrê Navxwe yê Îranê dibêje, xwepêşandan di rojên xwe yên dawî de ne ku, ew wan bi "Bêserûberiyê" binav dikin. Polîsê Zahîdan dibêje ku 57 xwepêşander bi tometa dirustkirina bêserûberiyê û ziyangihandina bi mal û milkên giştî hatine girtin.

Rêveberê Polîsê Sîstan Beloçîstan Ehmed Tahîrî got "Polîs yekser gihîşt û ew kes nas kirin û girtin. Hejmarek ji kesên ku hatin girtin, çete ne, û pêşîneya wan a tawanana heye û zanyariyên me li ser wan hebûn."

Birêveçûna xwepêşandanan li Tehran û Tewrêzê, herwiha li piraniya bajarên welatên cîhanê yên wek Tokyo (Japon), London (Brîtanya) û Berlîn (Almanya) rastiya wê yekê nîşan didin ku, nerazîbûn li beramber mirina Jîna Emînî bêhtir bûne. Di xwepêşandana Berlînê bêhtir ji 80 hezar kesî beşdar bûn.

Xwepêşander Aznûş Refîî got "Hestekî min ê kêrnak heye ku, dibînim ev hemû xelk bi bê liberçavgirtina ol û bîrûbaweriyê hatine li dijî Komara Îslamî ya Îranê hevdu girtine." Berpîrsên bilind ên Îranê, welatên rojava bi barûda li pişt xwepêşandanan tometbar dikin.

Wezîrê derve yê Îranê dibêje, Amerîka dixwaze guşarên xwe liser Îranê bêhtir bike, da ku wê bi Rêkeftina Etomî, neçar bike. Wezîrê Derve yê Îranê Husên Emîr Ebdullehyan ragihand "Amerîkî, tevî ku danûstandina peymanan di navbera me de berdeham e, hewl didin agirê wan pîrsên di çend rojên bûrî de, li Îranê hebûn, xweş bikin. Bi nerîna min çavên wan li wê yekê ye ku ji aliyê siyasî û derûnî ve, guşarê li ser me bikin, da di gotûbêjan de, destkeftiyên nadin Amerîka." Mehek û şeş roj in, xwepêşandan li navxweya Îranê û dehên welatên cîhanê birêve diçin. Ti nîşana bêdengî û rawestanê li xwepêşandanan, ne diyar e. **rupelanu.com**

Serok Barzanî pêşwazî li Balyozê Brîtanya li Iraqê kir

Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li Balyozê Brîtanya li Iraqê Mark Bryson Richardson kir û di wê civînê de Serok Barzanî tekezî PDK pêşengê pêgihandina jinên çalak bûye û ji bo pêşxistina civakê herdem rol daye jinan.

Îro Dûşema 17.10.2022 li Selaheddîn Serok Mesûd Barzanî pêşwaziya Mark Bryson Richardson Balyozê Brîtanya li Iraqê kir.

Di hevdîtinê de David Hunt Konsolê Giştî yê Brîtanya amade bû, guhertinên dawî ya di nav qada siyasî û hîlbijartina dawî ya Serok Komariyê hate guftûgokirin û herdu aliyan tekezî li ser wê yekê kirin ku pêwîst e pêngavên avakirina hikûmeta nû ya Iraqê li gor îstîhqaqata hîlbijartinê bê û bi

pêwîst jî zanî ew programa ku ji aliyê beşdarbûyên proseya siyasî li ser rêkkestine, bê bi cîh kirin. Bi awayek ew program wekî nexşerêyek be ji bo rêweya proseya siyasî ya Iraqê ber bi aramiya siyasî ve.

Her di vê hevdîtinê de Serok

Barzanî tekezî jî li ser girîngiya rola jinan û bihêzkirina wê rolê kir û balkişand li ser wê yekê ku Partiya Demokratîk Kurdistanê pêşengê pêgihandina jinên çalak bûye û ji bo pêşxistina civakê herdem rol daye jinan. **KDP.info**

Hêzên Almanayê dê saleke din li Iraqê û Herêma Kurdistanê bimînin

Parlamentoya Almanayê ji bo dirêjkirina erkên xwe leşkerî yên li Iraqê û Herêma Kurdistanê heta meha Cotmeha 2023an bi belê deng dan.

Li gorî biryara Parlamentoya Almanayê, hêzên Almanayê dê li Herêma Kurdistanê û Iraqê bimînin û li ser perwerdekirina hêzên Pêşmerge û artêşa Iraqê berdewam bin. Parlamenterekî Partiya Sosyal Demokrat ji Rûdawê re ragihand, Hikûmeta Iraqê û Herêma Kurdistanê rûbirûyê pîrsgirêkeke mezin in.

Parlamentoya Federal a Almanayê listeyek dirêj a mijaran nîqaş dike ku yek ji wan jî cîgirê serokê parlamentoyê ye.

Cîgirê Serokê Parlamentoya Federal a Almanayê Katrin Goring-Eckardt got, "Niha ez daxwaza xala 28an a ajandeya civînê dikim. Ev yek girêdayî gotûbêjkirina projebiryara Komîteya Derve ya li ser daxwaza Hikûmeta Federal e ku ji bo berdehamkirina erkê hêzên çekdar ên Almanayê ji bo aramî, ewlekarî û nehiştina bihêzbûna DAIŞê û piştewaniya lihevhatina li Iraqê. Derbarê vê projebiryarê de em ê paşê deng bidin."

Parlamentera li ser rewşa Herêma Kurdistanê û Iraqê gotûbêjêke germ kirin.

Parlamentera fraksiyona Partiya Sosyal Demokrat Dr. Nils Schmidt anî ziman, "Rêveberiya herêmî ya li Bakurê Iraqê li Kurdistanê û hikûmeta navendî ya Bexdayê di tengasiyê mezin de ye. Di salên dawî de li Iraqê bikaranîna hêzên ewlekariyê û xurtkirina hêzên ewlekariyê dest pê kir. Niha dema avêtina gava

din e. Saziyên sivil ên dewletê ji nû ve bînin avakirin û xurtkirin. Divê dewleta asayîşê bibe dewleteke sivil. Pêwîst e

Serokê Komîteya Berewaniyê ya Parlamentoya Almanayê ji Rûdawê re ragihand, cîhana rojava piştgiriya

Pêşmergeyên li bakurê Iraqê bînin birêvebirin û wezaret di îdareya dewletê de be; gendelî pîrsgirêkeke gelekî mezin e li tevahiya Iraqê. Ji ber vê yekê divê xurtkirina rêveberiya sivil, serbixwebûna dadgehan û xurtkirina zelaliyê di nava saziyên giştî de di çarçoveya erkan de were destekirin."

Parlamentereka navdar a partiya herî mezin a opozîsyonê rexne li partiyên hevpeymaniyê di hikûmeta federal de kir ku siyaseteke zelal li hember Iraqê nîne, tevî ku fraksiyona wê pêştir gotibû ku ew dê deng bidin daxwaza hikûmetê.

Parlamentera fraksiyona Krîstiyana Demokratîk Dr. Norbert Rottgen got, "Ez gihîştim wê encamê ku ti berdevkên fraksiyonên hevpeymaniyên hikûmetê bersiv nedane vê rexneya li ser naverokê ku di siyaseta derve ya Almanayê de stratejî nîne. Bi yek gotinê bersiv nedan. Li ser vê yekê tiştê nehate gotin. Û ev yek encameke dramatîk e ji ber ku aramiya Iraqê bîngeheke pêwîst e ji bo aramiya tevahiya herêmê."

wan welatên ku li dijî DAIŞê şer dikin dike.

Serokê Komîteya Berewaniyê ya Parlamentoya Almanayê Dr. Marie Agnes Strack Zimmermann jî li ser mayîna hêzên Almanayê li Herêma Kurdistanê got, "Destpêkê ev erkeke girîng e, Cîhana rojava bi yên li dijî DAIŞê şer dikin re ye. Ji me re hat îsbatkirin ku di dema Korona de hejmareke zêde leşker nikarin çalak bibin û DAIŞê zêdetir belav bûye. Em di wê baweriyê de ne ku ev erkê dê di nava NATO û çarçoveya navdewletî de dewam bike. Iraqê bi xwe daxwaz ji me kiriye û ji xwe em ne li wir in. Di mijara Kurdistanê û Kurdistan de ku li dijî DAIŞê bi rengekî serketî şer kirin, dewamkirina vê erkê guncaw e."

Ji 644 parlementerên ku di civînê de amade bûn û dengê xwe dan, 535 parlementerên dengê erê û 104 parlementerên dengê na dan. Bi vê yekê jî artêşa Almanayê dikarin heta 31ê Cotmeha 2023an li Herêma Kurdistanê û Iraqê bimînin. **rupelanu.com**

Mesrur Barzanî bo konsul û nûnerên welatan: Em dixwazin hevbeşiya me û welatên bihêz hebe

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di civîna li gel kon-

de û herwaha ez dixwazim derbarê çaksaziyên Pêşmerge de jî em bi-

ha wek dizanin mijara çaksaziyê li dadgeha federal û mijarên hatine cemidandin ên din ku ji bo me û Bexdayê giring in. em hêvîdarin niyetekî paqij a bihêz ve û bi başî ber bi pêş ve em biçin. Hêvîdarim serokwezîr jî serkeftî be.

Mijara me ya serekî îro li ser aboriyê ye, herwa dixwazim behsa çaksaziya Pêşmerge bikim. Spasiya hevbeşên me dikim. Hevpeymaniya

sul û nûner û dîplomatên welatên biyanî yên li Herêma Kurdistanê de ragehand, li ser çend pirsêkî giring dê biaxivin, ku "Hevbeşiya me bihêztir be."

Îro 18.10.2022yê Mesrûr Barzanî li gel konsul û nûner û dîplomatên welatan li Herêma Kurdistanê civiya û di destpêka gotinên xwe de ragehand: "Ez keyfxweşim li gel we careke din civiya me û derbarê çend pirsên giring li Herêma Kurdistanê em biaxivin. Ji bo ku hevbeşiya me bihêztir be, gelek mijar hene ku em gotûbêjê li ser bikin.

Herwaha amaje bi wê yekê jî kir ku: "Derbarê pêkanîna hikûmetê li Bexda, ew yasayên hikûmeta federal derxistine, pirsê çaksaziyê, aborî û di warên din

ivin." Mesrûr Barzanî got: "Derbarê pêkanîna hikûmetê li Bexda em dizanin Serokomar hat hilbijartin û serokwezîrê bê erkdar kirin jî piştî salekî hat diyar kirin û hêvîdarim bibe vekirina deriyê derfetan."

Serokê Hikûmetê diyar kir: Hûn hemû dizanin çi pêkhat û ezmûna we hemûyan heye. Lê pêwîste ev hikûmet rêz li destûrê bigre û pêwîste rêkeftin di navbera aliyên hikûmetê pêktînin de hebe.

Bendewariya me ew hikûmet rêz li destûrê bigre, rêkeftinek heye di navbera aliyên de derbarê pêkanîna hikûmetê, ku pêktê li ser bingehên hevbeşiya rasteqîne, hewsengî û rêkeftin û biryardana stratejîk. Herwa-

Navnetewî ku hewkariya me kirin di mijara çaksaziya Pêşmerge de ku ber bi pêş de çûye. Dibe ku bilezekî zêde nebe ku em jê bi hêvî ne û em baş dibînin. Hêvîdarim berdewam bike û bibe sedem ji bo seqamgiriya navçeyê û hemû Iraqê jî. Em kar dikin di nêzîk de li gel hikûmeta Iraqê, ji bo zêdetir li gel yek kar bikin. Ew cihên ku valatiya ewlehiyê heye dagrin û hêvîdarim li gel ava bûna hikûmeta nû pêngavên nû û zêdetir bên avêtin bo teji kirina wan cihên ku valatiya ewlehiyê lê heye, bi hêzên hevbeş ve ku me rêkeftin li ser kiriye li gele hikûmeta federal, ku du liwayên hevbeş hebe li wan navçeyan bên bicîh kirin. Ji ber ew dever ji aliyê DAÎŞê ve tîrîkaranîn." **KDP.info**

Demîrtaş bersiva pirsê 'bi tenê hatiye hiştin?' da

Demîrtaş got "Ma qey kesên ku dixwazin min bi tenê bihêlin tinin, bêguman hene. Ji xwe ji ber vê yekê ye ku ez di girtîgehê de rehîn tîm girtin." Hevserokê berê yê HDPê Selahattin Demîrtaş ku ji sala 2016an vir ve li girtîgeha Edîrneyê tî girtin, di bernameya Rûpelê Navîn (Orta Sayfa) de ku li FOX TV tî weşandin de pirsê ku jê re hat kirin bersivand.

Parlamentê berê yê AK Partiyê yê Mêrdînê

Orhan Mîroglu gotibû "PKKê benê Selahattin Demîrtaş kişand êdî careke din vegeer tine." Li ser vê yekê rojnamevan Nevşin Mengu, Çigdem Toker, Dogan Şentürk, Deniz Zeyrek û Murat Yetkîn ji Demîrtaş vê pirsê kirin: "Demîrtaş hatiye bi tenê hiştin?"

Demîrtaş bi awayekî nivîskî bersiv da û got "Ma qey kesên ku dixwazin min bi tenê bihêlin tinin, bêguman hene. Ji xwe ji ber vê

yekê ku ez di girtîgehê de rehîn tîm girtin."

Demîrtaş di peyama xwe de wiha bersiva pirsê dide:

"Min ti carê xwe bi tenê hîs nekir. Berovajî ez li vê derê her tim di nav qelebalixiyê de bûm û dê bi berdewamî jî di nav de bim. Ma qey kesên ku dixwazin min bi tenê bihêlin tinin, bêguman hene. Ji xwe ji ber vê yekê ye ez di girtîgehê de rehîn tîm girtin. Lê ez li vê derê rojek jî girtî ranezam. Ez bi kêmanî bi qasî li derve dixebitim, bi kêmanî ez ewqas mijûl im. Ji ber ku ez bi girseyeke pir mezin tîkoşîneke siyasî dimeşînim. Me bi gelê xwe re her tim bersiv da hewldanên kesên ku dixwazin min bi tenê bihêlin. Ji ber vê yekê ez dikarim bi dil û can bibêjim ku ez ne bi tenê me." **Rûdaw**

Serokkomar serdana birêz Kosret Resûl Elî dike

Serokkomarê Dr. Letîf Reşîd, li mala wî ya li bajarê Silêmaniyê serdana birêz Kosret Resûl Elî Berpirsê Desteya Bilind a Siyasî û

Berjewendiyên Yekîtiya Niştîmaniya Kurdistanê kir.

Di hevdîtîne de ku bi amadebûna Dr.Mihemed Sabir Serokê Dezgeha Mam Celal hatibû lidarxistin, birêz Kosret Resûl pîrozbahî li D.Latîf kir ji bo hilbijartina wî wekserokkomarê Êraqê. Ji aliyê xwe ve Serokê Komarê Dr. Letîf Reşîd spasiya palpişt û piştevaniya birêz Kosret Resûl kir û armanca xwe ji xizmetkirina Êraqa Federal a demokrat di çarçoveya destûrê de dupat kir. **PUKMEDIA**

Hakim Qadir Hemecan: Divê Iraq proseya ereb kirina Kerkûk û Xaneqînê rawestîne

Endamê Encûmena Bilind a Siyasî ya Berjewendiyên Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (YNK) ji hikûmeta nû ya Iraqê daxwaz dike, proseya ereb kirina Kerkûk, Xaneqîn û cihê nakokiyê rawestîne. Endamê

Encûmena Bilind a Siyasî ya Berjewendiyên Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (YNK) ji hikûmeta nû ya Iraqê daxwaz dike, proseya ereb kirina Kerkûk, Xaneqîn û

cihê nakokiyê rawestîne. Îro îne 21ê Cotmeha 2022yan, di daxuyaniyê rojnamevanî de Endamê Encûmena Bilind a Siyasî ya Berjewendiyên YNKê Hakim Qadir Hemecan tekezî li pêwîstiya parastina yekrêziya navbera aliyên siyasî yên Herêma Kurdistanê kir û got: "Divê nakokî û mîlmilaniyên navxwe yên Herêma Kurdistanê dema diçin Bexdayê ji holê were rakirin." Hakim Qadir Hemecan li ser beşdariya Kurdan di kabîneya nû ya hikûmeta Iraqê de diyar kir, divê Kurd beşdar bibin ji bo wergirtina mafên xwe yê rewa û destûrî. Hemecan ji nûnerên Kurd ên li Bexdayê û di hikûmeta nû ya Iraqê de daxwaz kir, ji bo rawestandina proseya ereb kirina li Kerkûk, Xaneqîn û cihên nakokiyê bixebitin, ku berevajî mafên mirovan, destûr û daxwazên gel û bingehên demokrasî û federalî ye. **rupelanu.com**

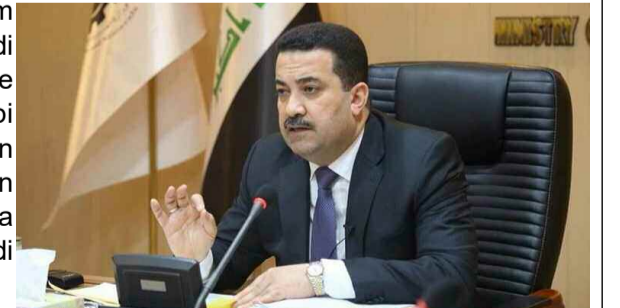
Serokwezîrê erkdarkirî yê Iraqê bi Kurdî daxuyanî da

Serokwezîrê erkdarkirî yê Iraqê daxuyaniyek bi zimanê Kurdî belav kir û ragihandiyê, "ew berbajarên ku ji bo wergirtina berpirsariyê hatine hilbijartin, em dê navên wan ragihînin, lê piştî temambûna hevdîtînan û piştrastbûna ji pêgeha berbîjêran a di warê yasayî de."

Ofîsa Serokwezîrê erkdarkirî yê Iraqê Mihemed Şiyah Sûdanî di daxuyaniyekê de ragihandiyê, Sûdanî dê gotûbêjên xwe bi wan aliyên siyasî re berdewam bike ku beşdariyê di hikûmeta nû de dikin û ew dê bi berbîjêrên hêzên siyasî re hevdîtînan bikin ji bo teji kirina postên wezaretan di hikûmeta nû de.

Di daxuyaniyê de tî gotin, hevdîtîna bi berbîjêrên postan re dê bi rêya komîteyê taybet bê kirin ku dê ji hejmarek şewirmendan pêk bê û serokwezîrê erkdarkirî dê serokatiya komîteyê bike.

Ofîsa Mihemed Şiyah Sûdanî herwiha destnîşan kiriye, "ew berbîjarên ku bo wergirtina berpirsariyê hatine hilbijartin, em dê navên wan ragihînin, lê piştî temambûna hevdîtînan û piştrastbûna ji pêgeha berbîjêran di aliyê yasayî de û diyarkirina demekê bo civîna parlamentoyê bo bidestxistina baweriyê." **Rûdaw**

Cegerxwîn 38 sal berê koça dawî kir

Malbata Cegerxwîn bi xwe ji devera Gurdila ji malbata Mîrên Bêkendê ye. Paşî malbat koç dike û diçe gundê Hesarê yê bi ser navça Kercewsê. Cegerxwîn di sala 1903an de li Hesarê tê dinyayê. Paşî Cegerxwîn diçe Amûdê û li wê derê dimîne. Hêj zaroke dest bi xwendina xwe ya medresê dike. Li devera Amûdê, li herêma Silîva gundê Bameydanê, li devera Behdîna û heya devera Şikakan diçe lê li devera Şikakan naxwîne. Piştî îcaza

xwe digre, melatiyê gelek kêr dike û dikeve nav karê siyasetê.

Seyda, siyaseta Kurdîniyê li devera Qerejdaxê ku dikeve navbera Dêrik, Wêşarşehr, Çinar, Sêwerk û Diyarbekirê, di sala 1924 an de li ber destê Şewqî Begê Erxeniyê hîn dibe. Rêbaza nivîsa helbestê li ber destê Mîr Celadet hîn dibe. Dibe yek ji nivîsarê Hawarê yê sala 1932an. Cegerxwîn di mijara çandê de li ser ekola Hawarê ye.

Cegerxwîn bi Celadet Beg re, bi Dr. Ahmed Nafîz, Dr. Nuredîn Zaza, Haco Axa, Hesen Axa, Şêx Ahmedê Xizna, Qedrî Can, Mele Ehmedê Namî, Abdulxaliq Esîrî, Goran, Hevîndê Sorî, Hemza Begê Miksî, Ekrem û Qedrî Cemîl Paşa û gelek kesên din re xebitiye.

Cegerxwîn destekê dide damezrandina komara Kurdistanê ya li Mahabadê û tevî şoreşa êlûnê dibe û gelek alîkariyê dide wan. Di nav Xoybûnê de bi geşayî dixebite. Bi Dr. Nureddîn Zaza re di nav PDK Sûriyê de dixebite.

Di sala 1969 an de diçe sersaxiya Şêx Ahmedê Barzanî cem Mele Mistefa Barzanî. Di sala 1968an de mala xwe dibe Şamê û li wir dimîne.

Cegerxwîn dema helbestên xwe yê di dest de çap dike, di helbestan de bi temamî neteperwerî û evin heye. Di dîwana duyem de ew jî ketiye ber pêlên Marksizma Sowyetê wê demê û tevî pesnê Sowyetê û sosyalîzmê dide jî netewa Kurd datîne pêşiya her tiştî.

Di dema ku bi partiya komonîst ya Sûriyê bi serokê wê Xalid Bektaş re têkilî datîne, dibîne ku di bernama wan de mesela Kurd tine û Seyda xwe ji wan dûr dike heya Dr. Zaza PDK ê datîne û pê re dixebite.

Cegerxwîn di sala 1979an de diçe Îsweçê û heya wefata xwe li wê derê dimîne. Di sala 1984an de di rojekî weka îro de li Îsweçê wefat dike. Cenazê Seyda dîtin Binxetê bajarê Qamişlo. Bi deh hezarî kes tevî merasima cenaze bûn û wî di hewşa mala wî ya Qamişlo de defin kirin. Axaftina ser cenaze jî hevalê wî yê gelek nêz Hemîdê Hecî Silêmanê Hecî Derwêş kir. Cegerxwîn gelek eseran nivîsand. Eserên wî wehanin:

Dîwanên helbestan:

Prîsk û Pêtî, 1945 Şam

Sewra Azadî, 1954 Şam

Kîme Ez?, 1973 Beyrut

Ronak, weşanxana Roja Nû, 1980 Stockholm

Zend-Avista, weşanxana Roja Nû, 1981 Stockholm

Şefeq, weşanxana Roja Nû, 1982 Stockholm

Hêvî, weşanxana Roja Nû, 1983 Stockholm

Aştî, weşanxana Avesta, 2003 İstanbul

Salar û Mîdyâ, weşanxana Avesta, 2003 İstanbul

Şerefnama Menzûm, weşanxana Avesta, 2003 İstanbul

Hîkaye:

Reşoyê Darê, Weşanên Lîs, 2008, Diyarbakir

Cim û Gulperî, Weşanên Lîs, 2008 Diyarbakir

Eserên li ser ziman û çandê:

Destûra Zimanê kurdî, 1961 Bexda.

Ferheng (beşa yekem), 1962 Bexda.

Ferheng, (beşa duyem), 1962 Bexda.

Folklorê Kurdî, Weşana Roja Nû, 1988 Stockholm.

Berhemên li ser dîrokê:

Tarîxa Kurdistan, 3 cild, 1985-1987, Stockholm.

Ji bilî van berhemên hêj gelek berhemên Seyda Cegerxwîn hene. Li seranserê dinyayê yekem helbestvane.

Piştî 38 Salan Ji Koçkirinê, hêjî Cegerxwîn Dibistana Ziman û Kurdewariyê Ye

Belê, piştî 38 salan ji koçkirinê, hêjî seydayê (Cegerxwîn: 1903-1984), bi fikir û rewşenbîriya xwe ya jiyane, ewa taybetî pê, di nav me de amade ye. Navê wî, bi saya gotinên helbestên wî, ji nav gel nayên jibîrkirin. Ew helbestên ku rojên çetîn û dijwar derbas kirin û hê jî di nav me de amade ne, wek ku ew nemiriye. Ne xasim dema ku em li gotineke Kurdî ya resen digerin, hingê em wê gotinê di nav helbestên wî de dibînin û bi taybetî ewên ku dengbîjan kirine stiran û li ser zarê her mirovekî Kurd in.

Cegerxwînê dest zêrîn.. Cegerxwînê ku bi berdewamî û bêrawestan, bi zimanê xwe yê netewî nivîsand.. Ji ziman û edebiyata gelê xwe re xizmet kir û ji dil û can xwe berda nav tev bûyerên welat û welatiyên xwe.. ta pileyekê ku mîna dibistaneke ziman û kurdewariyê tê naskirin..!

Her neh-deh dîwanên wî, li ser zîlana ferheng, gramêr, dîrok û erdnîgariya Kurdistanê dizîvirin û dizîvirin..

Erê, dengê Cegerxwîn bi kovara Hawarê re derket, lê bêtir dengê wî bi saya hebûna feqe û melayên welatparêz di nav gel de belav bû.

Ji ber ku ew gund bi gund, bajar bi bajar li welatê xwe digeriya û helbestên xwe digotin. Rewşenbîr û welatparêzên wê demê jî bi hezkirineke mezin li helbestên wî guhdarî dikirin û helbestên wî ezber dikirin. Bi demê re helbestên wî ji hicikên feqe û melayan derketin û di nav gel de belav bûn.. Gel jî, bi sîngê fireh û bi hezkirineke mezin helbestên wî pejirandin, hembêz kirin, sazbandan kirin stran û mitirban kirin dûrkên govendê.

Helbestên dîwanên wî, bi formên têvel û cihê cihê hatine hunandin ku, hêj helbestvanekî kurdî bi wiha pîrbûn helbest nenivîsandine.

Eger em helbestên Seydayê cegerxwîn li bêjîngê xî, li naveroka wan ji rex Mijar, form, felsefe, huner û nûbûnê ve mêze bikin, em ê bibînin ku naveroka helbestên wî li dor van zîlanan dizîvirin:

1-Li dor rizgariya welatê wî.

2-Li dor yekîtiya gelê kurd.

3-Li dor pesnê qehreman û têkoşerên gelê Kurd.

4-Dijî kiryarên çewt yê şêx, axa, beg û dewlimendên gelê Kurd.

5-Li dor aştî û demokrasiya cîhanê.

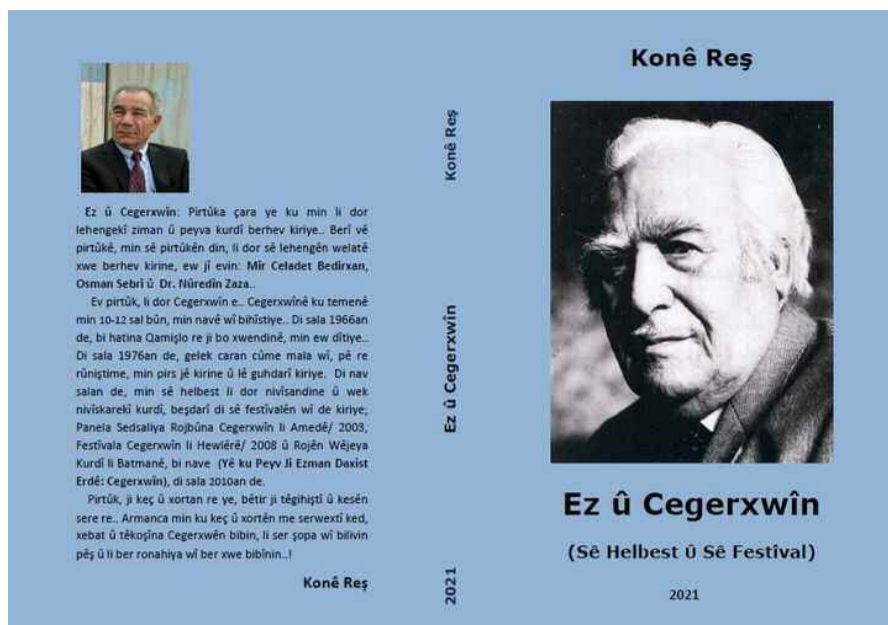
6-Li dor têkoşîna belengaz û hejaran.

7-Şiyarkirin, pend û şîretin ji nezan re

8-Wek têkoşerekî ji bo azadiya welatê xwe, ji bo wekheviya civata xwe, ji bo avakirina cihanek aştîxwaz û ji bo serxwebûna welatê xwe nivîsandiye.

9-Helbestên wî hawar, gazin û gaziya gelê Kurd in.

Ji rexekî din ve seydayê Cegerxwîn helbestên evîndariyê jî nivîsîne, evîndariya wî jî bi du mijara ye. Yek evîndariya welatê wî ye û yek evîndariya wî a kesayetî ye, wek insan, wek mirov. Mijara dilketiya wî a pêşî welatê wî ye. Ew welatê ku di şibhê keçekê an jinekê de aniye ber çavê xwe û helbest û sirûd li dor gotine. Mijara din evîna wî a kesayetî bixwe ye, hez kiriyê, hez jina bedew û spehî kiriyê..û

wiha helbestên evîndariyê avêtine ser..

Ew yek bû ji wan kesên sereke ku bi berhemên xwe kovara (Hawar) ê ya Mîr Celadet Alî Bedirxan dixemiland û ta rojên xwe yê dawî ma li rex welatiyên xwe bi tev kul, êş û xemên wan ve, hem jî, wî ji tev şoreşên Kurdistan re helbest gitine û rojekê pênuşa xwe nekir bin xizmeta şêxekî olî an axayekî zordar, bi tenê pênuşa wî wek şûrê azadiyê bû di destê wî de, bi wî şûrî şer dikir ku xwe bighîne azadiyê.

Cegerxwîn im ji van derda

Li meydanê xwe zû berda

Di nav bahoz û bager da

Bi bîr û bawer û doz im

Ne Şewqî û Zehawî me.

Hem jî gotiye:

Ev dîn û dewlet xwendine,

Ev tac û şewket xwendine,

Ev serbilindî xwendine,

Ev dewlemendî xwendine.

Roja îro Cegerxwîn bûye wek stûnek zêrîn li ser zîlana helbesta kurdî, di her çar perçeyan de digere. Di wî heyamê xerab de, ew heyamê ku zimanê kurdî qedexe bû û kesî newêrîbû bi gota kurd û ereb an kurd û tirk birane, Cegerxwîn helbest bi kurdî afirand û bi mêranî û dengê bilind helbestên xwe di nav gel de gotin û belav kirin. Ta radeyekê ku gelek ji nexwendiyar helbestên wî ezber kirin û di civatan de gotin û dibêjin.

Di sala 2021ê de min pirtûkek bi navê (Ez û Cegerxwîn), çap kiriyê. Cegerxwînê ku temenê min 10-12 sal bûn, min navê wî bihîstiyê.. Cegerxwînê ku ji berî 38 salan ve jî -ji roja mirîna wî ve- her sal di 22ê Çêriya Pêşî de serdana gora wî dikim..

Ev pirtûka min, çîroka naskirina min bi Cegerxwîn re ye.. Digel ku min jînenîgeriya wî bi kurtî, navê berhemên wî yê çapbûyî û çapnebûyî anîne ziman.. Wiha jî, min çend xalên giring di jiyana wî de dane naskirin wek; pêwendiyên wî bi Mîr Celadet Bedirxan, Qedrî Can û Osman Sebrî re.. Herwiha min cih daye çîrok û deqa helbesta wî, ya ku wî di pesnê Barzaniyê Nemir gotiye. Ev helbesta ku di dîwanên wî de nehateye belav kirin!

Werin.. kurdino werin! Em (38) saliya koçkirina seydayê Cegerxwîn bi dengê bilind bibîr bînin û li ser gora wî, van gotinên wî hev re bêjin:

Min ji bo we gelek tişt

Min dîwan û hin nivîst

Gol ji avê bûye mişt

Ez nizanîm çî bêjim

Heta dil ranewestî

Ez nabêjim bi sistî

Kêr gihaye ser hestî

Ez nizanîm çî bêjim..

Konê Reş, Qamişlo

Hilbijartina E. Reşîd Serkeftina Kurdan e: Bi Daxwaza Serokê Kurdistanê û KDP Hat Hilbijartin

Li Dewleta Federal ya Iraqê ji salekê zêdetir e ku hilbijartina giştî hatiye li dar xistin. Lê her çiqas di destpêkê de bi tîfaqa PDK, Benî Sar û Erebên sûnî serokê Meclîsê hat hilbijartin jî, serokkomar beriya çend rojan hat hilbijartin. Ji bona

ku serokkomar nehat hilbijartin, Hikûmeta Federal jî ava nebû. Lewra serokwezîr ji aliyê serokkomar de tê wezîfedar kirin. Wek tê zanîn piştî ku Ebdûllatif Reşîd bû serokkomar, serokwezîr hat wezîfedar kirin. Ew kesa ji bona ku Hikûmeta Federal ava bibe, xebat dike.

Ebdûllatif Reşîd ji aliyê Meclîsa Dewleta Federal ya Iraqê ve wek serokkomar hat hilbijartin. Tê zanîn ku ew endamê YNKê ye û hevlingê Celal Talabani ye. Kevneserokkomarê Iraqê jî Berhem Salih bû û namzetê YNKê bû. Encama planên gelek qirêj hatibû hilbijartin. Lewra ew di esil de namzetê Iranê bû. Neteweya Kurd jî temsîl nedikir. Lê tê zanîn ku gorî lihevkerinê li Dewleta Federal ya Iraqê, divê kurdek bibe serokkomar. Serokkomarbûna Berhem Salih ev peyman xiste xeteriyê ku ereb jî ji bona serokkomarî xwe namzet nîşan bidin û ji bona xwe serokkomarî wek heqekî bibînin. Di encamê de jî wûsa bû. Ji bona serokkomarî gelek siyasatvanên ereb yê nîjadperest û li dijî Dewleta Federe ya Kurdistanê ne jî, xwe wek namzet diyar kirin.

Berhem Salih, dîsa namzetê YNKê bû û di hilbijartina serokkomar de wenda kir. Serokkomarbûna Ebdûllatif Reşîd ji bona kurdan serkeftinek bû. Lê serokkomarbûna Ebdûllatif jî di nav kurdan de ji bona ku endamê YNKê û hevlingê Celal Talabani ye û bi keça serokê xiyaneta 1966-an îbrahîm Ehmed re zewicî ye, bi şik hat lê mêze kirin. Di nav kurdan de nîqaşek heye ku serokkomariya Ebdûllatif Reşîd jî pirsgirêk e. Divê ew mijara jî zelal bibe.

Serokkomariya Ebdûllatif Reşîd Çima Serkeftineke Jî Bona Kurdan? Divê Ji Bona Vê Jî Berhem Salih Bê Nas Kirin. Dîsa Bê Zanîn Ku Çima Serokê Kurdistanê û Kdp Xwest Ku Ebdûllatif

Reşîd Bibe Serokkomar?

“Berhem Salih di sala 2018 an de bû namzed. Di wê demê de Kerkûk hatibû dagîrkirin û Kurdistan rastî dorpêç û ambargoye kî herêmî û cîhanî hat. Hikûmeta Hewlêrê berxwedaneke mezin

nîşan da. Lê ya girîngtir komek li Herêma Kurdistanê digeriyan û digotin em nîşê nû ne, emê Kurdistanê rizgar bikin, emê Iraqa ji nûve ava bikin. Ev koma bi serokatiya Lahur Cengî û Aras Cengî, Bafil Talabani, Ala Talabani pêk dihat.

“Di wan serdemê serokê rastîn ê Iraqê Qasim Silêmanî bû. Qasim Silêmanî jî ji bo Serokkomariya Iraqê namzetiya Berhem Salih pêşniyar kir. Berhem hem Kurd bû hem jî dikarî Emerîka û Ewropî yan mişûlbike ku bandora Îranê li Iraqê bimeşe. Lê ew sînorên ku Silêmanî ji bo xwe xêz kiribûn wêdetir dernakeve û destê xwe li berjewendiyên Îranê nade. (ANALÎZ, Rojevakurd)

Berhem Salih gelek aşkere bû ku hevalê xiyanetkarên 16ê Cotmeha 2017an û temsîlkarên xiraban bû. Gorî berjewendiyên neteweyî ya Kurdistanê tevnedigeriya. Di nav Kurdistanîyan de jî piştgirên wî tune bûn.

Ew ji YNKê veqetiya partiyek ava kir, partiya wî di hilbijartinê giştî de jî parlamenterek qezenç kiribû. Namzetbûna wî ya bi destê YNKê bi serê xwe jî problemeke mezin bû. Lewra dema ku ew ji YNKê veqetiya, YNKê bi qendalî û bi tiştên gelen nexweş tewanbar kiribû.

Loma jî di rastiye de Berhem Salih ne namzetê YNKê nebû. Ew namzetê Dewleta Barbar ya totalîter û faşîst ya Îranê; erebên nîjadperest û dijminên federalîzmê yê wek Malîkî bûn.

Hezar mixabin YNKê bi kar dihat û YNKê di destên xiraban de bibû heceteke nexweş û li dijî kurdan.

Loma wenda kirina Berhem Salih, wendakirina xiyanetkarên Kerkûkê ye.

Wendakirina wî, wendakirina Îranê û rêxistinên taşeronên Îranê Haşî Şabî-PKKê ye.

Wendakirina Berhem Salih, wendakirina nîjadperestên ereb, ew kes û dezgehên li dijî Dewleta Federal ya Iraqê û Dewleta Federe ya Kurdistanê ne.

PDK û bi taybetî jî serokê Kurdistanê ji bona ku pêşiya vê xirabiye bigre û îradeya neteweya kurd di hilbijartina serokkomarî de desthilatdar be, Ebdûllatif Reşîd wek namzetê xwe dipejirîne.

Ji bona ku Ebdûllatif Reşîd qezenç bike, serokê Kurdistanê û KDP xebat xurt kirin û bi partiyên ereban yê şîa re tîfaq pêk anîn, di encamê de li dijî Berhem Salih û erebên namzet yê li dijî kurdan Ebdûllatif Reşîd bû serokkomar.

Di derbarê piştgiriya Serokê Kurdistanê û KDPê ji Ebdûllatif Reşîd de çî qewimî ye, em şewirmendê serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî guhdar bikin.

Şewirmendê Serok Barzanî, Mesûd Heyder dibêje ku “Firaksiyona Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (YNK) di rûniştina Parlamentoya Iraqê de dengê xwe dan Berhem Salih, rast e Letîf Reşîd ji YNKê bû, lê belê diyarkirina Letîf Reşîd wek Serokkomarê Iraqê biryara merciyê siyasî yê Kurdistanê Serok Barzanî bû û PDKê dengê xwe da wî.

“Rastiyeke heye ku girîng bû, ew jî ew e ku îradeya Kurdî diyar kir kî dê bibe serokkomar. Ew jî li cem cenabê Serok Barzanî û Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) ji hemû tiştan girîngtir e, ku ezmûna 2018an dubare nebe. Letîf Reşîd para YNKê ye, lê belê cenabê Serok Barzanî ew biryar da, ku ew nûnertiya kurdan bike. Tenê PDK û YNK beşdarî pêkanîna hikûmetê dibin, %20ê postên wezaretan ji bo kurdan hatiye danîn, ku ew jî Wezarata Derve, Wezareta Avakirinê, Wezareta Dadê û Wezareta Jîngehê ji bo kurdan hatine danîn. Îradeya siyasî ji bo çareseriyên kêşeyan girîng e, eger aliyên siyasî ji wan têgihîştinan paşve biçin, serokwezîr jî nikare wan cîbicî bike. Rêkeftinê hatiye nivîsandin, îmze li ser hatiye kirin, di rêkeftinê de tekezî li ser wan mijaran hatiye kirin ku cenabê Serok Barzanî tekezî li ser wan kiriye, ew jî hevtêgihîştin, hevsengî û hevparî ye.” (Basnews)

Bêguman serokkomariya Ebdûllatif Reşîd sedî sed ne gorî dilê kurdan be jî, ji Berhem Salih baştir e. Ebdûllatif Reşîd di tevgerandina xwe de mecbûr e ku hesabê kurdan bi giştî, hesabê Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî û KDPê bide ber çav. Heger vê yekê neke dê di nav kurdan de bê rûnet bibe. Di serokkomariya xwe de jî serkeftî nabe.

Diyarbakîr, 21. 10. 2022

Li Hewlêr, Kerkûk û Silêmaniyê, li dijî IŞÎDê operasyon hat kirin

Hêzên Pêşmerge û hêzên artêşa Iraqê, bi awayekî hevpar li dijî rêxistina terorî ya IŞÎDê,

operasyoneke dorfireh kir. Hat ragihandin ku di encama van operasyonan de hejmarek terorên IŞÎDê hatine girtin.

Li gorî agahiyên hatin parvekirin, operasyon li Hewlêr, Silêmaniyê û Kerkûkê hatiye kirin û di van operasyonên hevpar de xalên rêxistina terorî yê IŞÎDê hatine hedefgirtin.

Yekîneya Têkoşîna li dijî Terorê jî ragihand ku di van operasyonên hatine kirin de 7 terorîst hatine girtin.

Di daxuyaniya ku hat dayîn de hat ragihandin ku di operasyona hevpar a bi hêzên Pêşmerge re hat kirin de 3 jê li Hewlêrê, 1 jê li Silêmaniyê, 4 terorîstên IŞÎDê hatine girtin. Di dewama daxuyaniyê de hat ragihandin ku hêzên yekîneyê li Kerkûkê jî qaşo rêberê IŞÎDê yê bi bernavê Ebu Hemza û terorên din jî girtine. **PeyamaKurd**

31 kes ji aliyê cendirmeyan ve hatin desteserkirin

Li parêzgeha Rihayê ya Bakurê Kurdistanê, 31 kes ji aliyê cendirmeyan ve hatin desteserkirin.

Li navçeyên Curnereş, Hewag, Wêranşar, Kaniya Xezalan û Karakoprûyê yê Rihayê, hêzên cendirme li 14 xalên cuda li ser rê pişkîninên ewlehiyê kirin û di encama pişkîninan de 31 kesên ku bi hincetên cuda derbarê wan de pêştir biryara desteserkirinê hebû, hatin desteserkirin.

Hat zanîn ku di pişkîninan de ji 56 otombîlan re 57 hezar û 621 lîre ceza hat birîn û 19 otombîl jî trafikê hatin astengkirin. **PeyamaKurd**

Dije Terora Iraqê: 7 DAIŞî li Başûrê Kurdistanê hatin girtin

Dezgeha Dije Terorê ya Iraqê diyar kir, 7 kesên ku bi madeya terorê daxwaza girtina wan hebûn,

hatin girtin. Li gorî Dezgeha Dije Terorê ya Iraqê bi daxuyaniyê nivîskî da zanîn, hêzên wan çar terorîst li Başûrê Kurdistanê girtine.

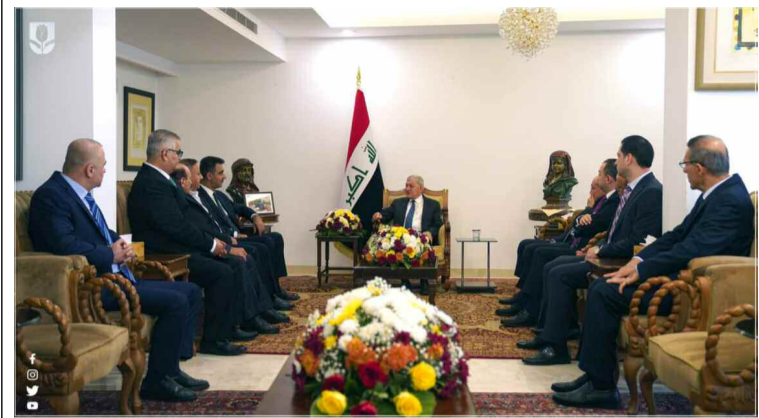
Hat eşkerekirin ku kesên hatin girtin 3 ji wan li Hewlêrê û yek jî li parêzgeha Silêmaniyê bûn.

Di berdewamiyê de hat ragihandin, li Kerkûkê jî serçekdarekî DAIŞê ku bi navê Ebo Hemze dihat naskirin, hat girtin.

Herî dawî hat destnîşankirin, hêzên wan şaneyek din a çekdarên DAIŞê girtine ku çek û amaran teqandinê li gel wan hebûn. **PeyamaKurd**

Serokkoamr: Wê rê ji têkdana aştî û aramiyê re naye dayîn

Serokkomarê Êraqê dibêje; Pêşxistina performansê ewlekarî û îstixbaratgîrîng e.

Birêz Serokkomar Dr.Ebdul Letîf Cemal Reşîd îro Şemiyê li bajarê Silêmaniyê pêşwaziya rêveberên giştî û hejmarek ji berpirsên payebilind ên Wezaretê Navxwe ya Herêma Kurdistanê kir.

Di destpêka hevdîtinê de şanda mêvan pîrozbahiyên xwe pêşkêşî cenabê wî kir ku bi hîlbijartin weku Serokkomar, hêviya serkeftinê ji bo kar û erkên wî di xizmeta gelê me de û bidestveanîna daxwazên ji bo jiyaneke azad bi rûmet xwest.

Serokkomar tekezî li ser giringiya hewldana ji bo bihêzkirina bingehên ewlehî û aramiyê kir, bi awayekî ku serweriya yasa û sepandina dadweriyê ji bo bidestxistina wekhevîyê di navbera hemûyan de pêk bîne û amaje bi pêwîstiya pêşxistina karûbarê ewlehî û îstixbaratê kir ji bo rûbirûbûna her hewildanên xirab ên ku gefê li aştî û ewlekariya civakê dike wekû tawan û cihên germ ên terorê.

Cenabê wî hewlên bi bereket yê dezgehên ewlehiyê yê navçê û Êraqê bi giştî ji bo parastina aramiyê ,hevvelatîyan, mafên wan û milkên giştî nixand. Li beramber da, endamên şandê pîlan û programên pêşerojê yê ku ji bo karê wezaretê navxwe ya herêma Kurdistanê hatine amade kirin, nixandî û tekez li ser amadebûna xwe ya hertimî bo parastina asayîş , aştîyê kirin , spasî û şanazîya xwe jî bi rênmayên hêja yê Serokkomar kirin ku bi xeme ji bo karê dezgehên ewlehiyê.

PUKMEDIA

Kanada bang li serkirdeyên jin dike ku piştgiriya xwepêşanderên Îranê bikin

Wezîra Derve ya Kanadayê daxwaz ji hemû serkirde û berpirsên pilebilind ên jin kir ku piştvanîya daxwaz û mafên jin û keçên Îranê û Rojhilatê Kurdistanê bikin.

Wezîra Derve ya Kanadayê Mélanie Joly roja Pêncşemê 20ê Cotmeha 2022an bi hejmarek berpirsên din ên bilind ên jin re li seranserê cîhanê konferanseke online li dar xist û bang li jinên desthilatdar kir ku piştvanîya daxwaz û mafên jinên Îranê û Rojhilatê Kurdistanê bikin ku bi hezaran kes ji wan hatine ser kolanan.

Mélanie Joly her wiha ji wezîrên derve û rayedarên pilebilind ên 34 welatan ku tev jin in, xwest ku hewl bidin dengê jin û keçên Îranê ragihînin û alfkariya wan bikin ji bo ku cîhanê baştir bikin.

Piştî kuştina Jîna Emînî ya 22 salî ji aliyê polîsên exlaqê yê Îranê zêdetirî mehekê ye li piraniya bajarên Rojhilatê Kurdistanê û Îranê xwepêşandanên tîndarîstî.

Mélanie Joly got, "Bi taybetî li Îranê keç bi zordarî û newekheviya zayendî re rû bi rû mane û ev yek metirsiyêke mezin çê dike. Niha jinên Îranî dengê xwe tînin ziman û êdî guh nadin nêrînen desthilatdaran ên li ser rola jinan di civakê de."

Mélanie Joly anî ziman, "Weke jinên berpirsyar ên cîhanê berpirsariya me heye ku em piştgiriya bidin daxwazên jinên Îranê."

Ji destpêka xwepêşandanên Îranê ve, Kanada yek ji wan welatan e ku herî zêde cezayên xwe li ser sazî û berpirsên bilind ên Îranê sepandîye ji ber êrîşa hêzên ewlehiyê yê Îranê ya ser xwepêşandaran.

Heta niha hikûmeta Kanadayê sîza li ser 42 kes û 12 sazîyên Îranî sepandîye ku li Rojhilatê Kurdistanê û Îranê dest bi tepeskerîna xwepêşandaran kirine.

rupelanu.com

Di kongreyê da PDK dê sistemê konfederaliyê pejrîne

Zagros Berwarî, wek têkoşerek dêrî, derbarê kongreyê Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) bersiva pirsên malperê sibehî dide û di nava bersivên xwe da çend pêşniyarên balkêş berçav dke, wekî ku ew pêşbînî dike ku di vî kongreyê da PDK dê di pirogramê xwe da cîyek taybet bide sistemê konfederaliyê.

Zagros Berwarî dibêje: Helbet li gor peyrewê navxwe yê Partiya Demokrata Kurdistanê wek partiyek sekuler û demokrat, bawerî ya bi radestkirina desthelatê hey, lê bi rêkên aşitiyane. Herwe sa li gor prensîpên peyrew û programê divê PDK her 4 salan carekê kongreyê giştî encam bide.

Bi rêka konferansên navxweyî nûnerên kongreyê bi awayekî azadane di hemû organên girêdayî partiyê bîne hîlbijartin û ji peyrewî derinekevin da ku mafên çu endaman nehête binpêkirin.

Bi dîtina min gelek asteng hebûn ku heta niha kongre nehatiye encam dan, lê ji hemûyan giringtir du astengên mezin keftine di rêkê da ku ev kongreyê 14ê di demê diyarîkirî da nehête lidarxistin.

Egerek jê şerê teroristên Daîş bû ku li naverasata sala 2014 bi awayekê hovane û dijminîkarane bi ser gelê Kurdistanê da hatin û bi bernamekê gelek berfirî û bi nexşekê mezin ji bo jinavbrina Herêma Kurdistanê, lê di nexşê û planên xwe da sermeketin.

dîsan referandom ew jî xaleka werçerxanê bû. Rojên dîrokî bûn. Li gor carnameya mafên mirovî ya Neteweyên Yekgirtî gelê Kurdistanê û herêma me ew maf hebû ku bi rêka aşitiyane dîtina xwe bînine ziman û bi destê xwe mafên xwe yê çarenvîsaz diyar bike. Ev prosese li hemû welatên demokratîk hatiye peyrewkirin û bi rêka herî baş hatiye pênasikirin. Lê dijmin û dagîrkeran, dîsan bi rêka xiyaneta navxweyî, rêk li vî gava aşitîxwaziya gelê me hat girtin û bûne sedem ku nîva axa başûr jî dest dan. Partiya Demokrata Kurdistanê jî ji ber van sedemên me li jor diyarkirî û ji ber rewşa aloza navxweya Êraqê nekarî li gor peyrewê navxwe kongreyê xwe li dar bixe.

Malperê sibehî: We çî hêvî ji kongreyê 14 yê PDKê heye?

Zagros Berwarî: Helbet ez wek kesekî ku min di rêka kurdîyê da û li ser rêbaza PDKê û ya Barizanî yê nemir, qurbanîyên herî mezin dane. bav, mam û pismamên min gîyanê xwe gorî azadî û mafên neteweyî û axa pîroza Kurdistanê kir. Ez ji her kesekî zêdetir hêviya gohertinên mezin ji kongreyê 14ê dikim. çunike PDK li jêr fermana yek serok da ye, ew jîk Serok Masud Barizanî ye. Ji bo çareserîya doza kurdî û gehîştina armancên mezin û dewletbûnê xebateka dûr û drêj kiriyê û deryayek xwînê di vî rêkê da rijandîye.. Mifa ji dîtîna û raya giştî werdigirtiye. wate eger PDK her biriyara li kongreyî bide dê ji bo doza Kurdistanê û çarenvîsê gelê me be. PDK pêdiviyê aşitîya

navxweyî ya hemû alî û tevgerên kurdistanî, û bi taybetî Yekêtiya Nişîrmanîya Kurdistan giring werbigire.

Li ser astê parçeyên din giringe PDK peywendiyên xwe digel hemû partî û aliyan baştir bike û digel Êraqê bi taybet bernamêyek yekgirtî hebe daku

bo çareserîya van pirsgerêkên rêvebrînê hebin. Hikûmet pêdiviyê lezê di avedaniya gundên ser tixûban bike.

Ya girîngtir, bawer bikin, wastekariyê piştî li hikûmet û miletî şikandîye, ev karek gelek şaşê û pêdiviyê nemîne da yasa serwerbe, da dadgehên herêmê

zemîne xweştir lê hêr ji bo pêngavên çarenvîsaz. Giringî bi zarokên şehîdan bê dan ku bikevin di nav organên giring yê Partiya Demokrata Kurdistanê da û astên cihê briyarê.

Lê xala herî giring ez bawer dikim ku vî carê Partiya Demokrata Kurdistanê dê gengeşê li ser sistemê konfederaliyê bike û dê bi piraniya dengên sistemê konfederalî di nava peyre û programê navxweyê PDKê da bê bicî kirin û bi vî awayî dê gelê Kurdistanê qonaxeka din nêzîkî mafên xwe yê rewa be, nîfşê paşerojê û gelê hişiyarê Kurdistanê dê pêşwaziyeka gerim li vî pêngava PDKê bikin. Piştî kongreyê xebata PDKê dê ji bo konfederaliyê be.

Malperê sibehî: Li ser astê navdewletî û cîhanî pêşniyazên we ji bo kongreyê hene?

Zagros Berwarî: Li ser astê navdewletî pêdiviyê PDK di aliyê diplomasiyê da giringiyê bi peywendiyên xwe bidet digel partiyên neteweyî û demokratîk, ew partî û aliyan bawerî bi mafê çarenvîsê kurdan heye. Ji aliyek din ve dîsan giringiyê bi dostên xwe û lobiya kurdî bide û di vî warîda diyaspora kurdî dewlemendiyeka gelek mezine bila giringî bi rolê wan jî bê dan. Ji ber ku ew hêzeka gelek meznine ku doza kurdî bi gehînine navendên briyarê. Bila rolê revenda kurdî li Ewropayê û Amrîkayê û hemû cîhanê biçûk nehête dîtîna, wate kurdên her çîwar parçeyan û partî şakarên xwe zêdetir li parçeyên din yê Kurdistanê pavêje û giringiyê bi diyaloga kurdî- kurdî bide û li rêkên aşitiyane çareserîya doza kurdî li hemû parçeyan bêyi cudahî bike.

Malperê sibehî: Li ser asta navxweyî bi taybetî îdare û hikûmetê we çî pêşniyaz hene?

Zagros Berwarî: Ya rast pêdiviyê hikûmet giringiyê bi sistemên hevçerx û medern bide. Hêşita hikûmeta me ya di berokrasiya salên heftîyan da. Ev sistemên birêvebrînê li çu cîyên cîhanê yê wek welatên pêşkeftî û demokratîk nîne, eve kêmasiyek mezine. Pêdiviyê hikûmetê plan ji

bikarin karên xwe encam bidin. Pêdiviyê hikûmet giringiyê bi nîfşê xwandevan û xurt û gencan ji herdu regezan, jin û mêran bide. Di warê damezirandinê da sudê ji şiyarên wan werbigire. Kesên salmezînan bîne xanênşîrî kirin, lê rêz li xebata wan bê girtin û mûçeyên şayste bo wan bîne diyarî kirin. Hewlên PDKê û hikûmetê ji bo rêkxistina sazî û dezgehên, asayîş û polîs û pêşmerge yê Herêma Kurdistanê bin. Li jêr fermanên hikûmet û serokatîya Kurdistanê bin û fermanên wan bi cihbînin.

Lê berovajî wê ji aliyê dostên gelê me û hêzên hevpeymanan ve çu sengek ji bo herêma Kurdistanê nabe û roj bo rojê dê bawerîya gelê xwe û ya hêzên dost û hevpeymanan ji dest bide.

Malperê sibehî: Ji bo guhertinên navxweyîya PDKê û heykelê wê hûn çî pêşniyaz dikin?

Zagros Berwarî: Bi dîtina min pêdiviyê PDK ji çarçovê partiyetîya kilasîk derke û hindek reforman di heykelê xwe da dirust bike. Di şiyarên daye PDK wek partiyeka cemarîyê bimîne, bo mînak: serok û cîgir û civata serokatîyê dê her cihê briyarê bin.

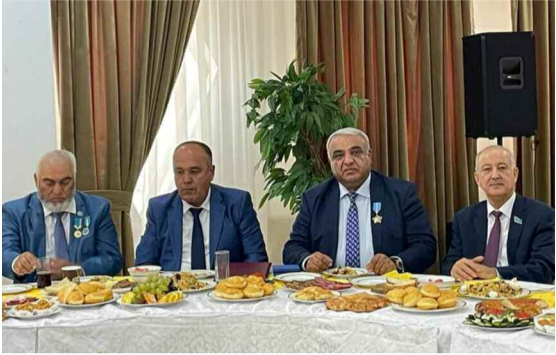
Lê pêdiviyê hindek ji baregayên xwe kêr bike, li cihê wan dikarin hindek ofîsên serokê PDKê li hemû bajarên vîkî û desthelatên berfireh bi wan bidin daku çavdêriya organên PDKê bikin. Dergehên wan ofîsan di vekrî bin. Hemû xelik bikare wan bibîne. Ew ofîs xwe li arîşe û prîngîrêkên civakê û partiyetî bikin xwedan û van ofîsan wek alfkariyêk ji bo serokê PDK di nav peyrewê PDK bi cî bikin.

Liq û komîte û rêkxiraw bi tenê karê partiyetî û rêkxistinî bikin û êdî karên din dê hêne spartin bi wan ofîsên me li jor behis kirî ku rasterast girêdayî baregehê serokê PDKê bin û dê bargraniya li ser liq û komîte û rêkxirawa kêr be û êdî nakevine ber rexineyên gelek dijwar.

Her ji niha serkeftinê ji bo kongreyê 14 yê Partiya Demokrata Kurdistanê dixwazim.

Refîkê Yaqûbê Îbrahîm xelata "Kurmetê" stand

Kekê hêja, mirovê maqûl, birayê dilsoz, biraziyê akademîsyen û profesor rehmetiyê Kinyazê Îbrahîm Mîrzojev, Refîkê Yaqûbê Îbrahîm Rafik Mîrzojev xelata "Kurmetê" stand ku ev xelat, yek ji xelatên herî girîng ên dewleta Qazaxistanê ya Serokomariyê ye.

Ez bi vê xelatê gelekî serfiraz û serbilind bûm. Di temenekî ne mezin de, srandina vê xelatê, bi serê xwe cihê şanaziyê ye.

Ez bi dil û can kekê Refîk pîroz û bimbarek dikim û hêvî dikim ev xelat bike ku ew zêdetir kar û xizmeta çand, huner, ziman û edebiyata gelê xwe bike.

Her hebî, her şad bî, her serfiraz bî...

Meryem Xan | Siltana Kurda

Meryem Xan ku wek yekem stranbêja jin a ku stranên kurdî tomar kiriye û ji ber dengê xwe yê balkêş bi navê Siltana Kurda (Siltana Kurd) tê naskirin, di sala 1904an de li gundê Dêrgulê yê Şirnexê ji dayik bûye. Di nav malbateke ku qîmetê dide hunera dengbêjiyê û dengbêjiyê de mezin bû. Dema Meryem Xan 10 salî bû, ev serdem bû ku Şerê Cihanê yê Yekem dest pê kir, serhildan, komkujî û sirgûnên Ermenî û Suryaniyan li herêmê hatin jiyîn. Malbata Meryem Xan di rewşeke wiha de koçî Qamişlo kirin. Li vir malbata Bedirxaniyan nas dikin, ku bi ked û xebatên xwe yê di warê ziman, edebiyat û siyaseta kurdî de di dîroka kurdan de xwedî cihekî girîng in.

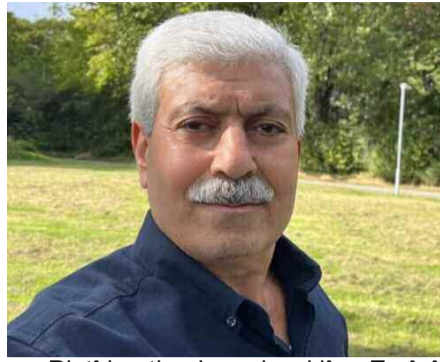
Meryem Xan di vê heyamê de li ser sofeyan stranên dibêje. Bedirxan piştî ku bi Meryem xanre dizewice, li dijî stranbêjiya Meryem Xanê derdikeve. Meryem Xan got, "Ez nikarim bê stran bijîm. Her çendî bi gotina "di xwîna min de huner û stran hene" hewl dide îqna bike jî, nikare bi ser bikeve. Bedirxan Meryem Xanê bi gotina "Ya tu dibêjî evîndar im ez im, yan jî huner im" û Meryem Xan jî dibêje "Ez bê huner nikarim bijîm." Bi gotina "Eger ez bê huner bijîm ez ê bimirim" biryar dide ku dawî li vê têkiliyê bîne.

Radyoya Bexdayê ku di sala 1939an de hatiye vekirin, pêşbirka dengbêjiyê li dar dixe. Gelek hunermendên navdar beşdarî vê pêşbirkê dibin ku Meryem Xan jî serî li vê pêşbirkê dide. Meryem Xan di vê pêşbirkê de pileya yekem bi dest xist û wek endama daîmî ya radyoya Bexdayê dest bi kar kir. Di vê heyamê de gelek kes jê re dibêjin klam. Tê gotin ku hejmara klamên ku wî di radyoyê de gotiye 200 e. Mihemed Arif Cizrawî di hevpeyvnê de ligel radyoya Bexdayê behsa Meryem Xan kir: "Cil û bergên Meryem Xan nûjen bûn. Lê ruhê wî, jiyana wî, hunera wî kevneşopî, bi kurdî bû. Bi edetên kurdan ve girêdayî bû. Dema ku stran digot, bi dilpakî û ji dil digot. Di wê kêlîkê de hemû laşê wî bi stranê tije bû," dibêje.

Meryem Xan ku di temenekî biçûk de koça dawî kir û gelek stran û stranên berhevkinê li pey jiyana xwe ya hunerî hişt, di sala 1947an de li nexweşxaneyê Mûsilê û li gor gotinekê di sala 1949an de li Bexdayê koça dawî kir û cenazeyê wê bi axê hat lidarxistin. Li goristana Şêx Mearûf a li Bexdayê merasîmeke mezin hat spartin. Xebatên xwe yê li Navenda Çanda Mem û Zîn a Cizîrê berdewam kirin, hunermendên jin ji bo bîranîna Meryem Xan bi albûma Dengê Jinên Botan-Ji Bo Bîranîna Meryem Xan ku di sala 2009'an de ji aliyê Kom music ve hatibû çapkirin, stran gotin.

Alan Lezan | 21.10.2022

Piştî kuştina keça kurd jîna Emînî

Piştî kuştina keça kurd jîna Emînî, Ev mehekê zêdetir e ,li rojhilatê Kurdistanê û li Îranê serhildan destpêkir.

Raperîn wek rojên ewilî bihêz nebe jî ,heya îro berdewam dike.

Dewletên mezin û Kurdên beşên din ên Kurdistanê,di her warî de piştgiriyê bidana serhildana kurdên rojhilatê Kurdistanê û serhildana neteweyên din ên Îranê dê ev raperînê bihêztir û girsetir ba.

Beşek ji kurdên diasporayê nav heyvekê de 3,4 car daketin kolanên Awrûpayê û hindik an zêde erkên xwe anîn cîh.

Lê mixabin piştgirîya dewletan di gotin û piştgirîya kurdên beşên din ên Kurdistanê jî ,di sosyal medyayê û bi beşdarbûna girseyên biçûk di civînên çapemeniyê de man.

Ew civîna çapemeniya ku di 18.10.2022 an de li Amedê di cemiyeta rojnamevanan de hatibû çêkirin HDP û derdora HDPê,HUDA-PAR netêde,

Hemû kesayet,komik,rêxistin û partiyên ku ji xwe re dibêjin em Kurdistanî ne,

bi derengî û dema ku serhildana rojhilatê Kurdistanê êdî ji rojeve berbi daketinê diçe hate lidarxistin.

Ji bo vê jî ez ne bawer im ku ,ti alîkarî bide raperîna netewa kurd û Neteweyên din ên Îranê.

Wêneyên ku di civîna çapemeniyê de hatibûn kişandin û me hemûyan di medya civakî de jî dîtin.

Ameda ku ji milyonek zêdetir nufasa wê hebe û

bi tenê 150,200 mirov beşdarî civînê bibin,hemû jî kal û pîr bin,îspat dike ku tevgera siyasî ya bakurê Kurdistanê mirîye.

Ev rastî eşkere dike ku ew mirovên ku dibêjin em serok û rêber in kêrî serok û rêvebiriyê nayên.

Sosret û şermê herî mezin

Gelo ma mimkun e beşdarên civîna çapemeniyê,bira û xwûçkên wan hemû kor û caxin??

Ji wan yekî zarok,birazê û xwarzêyekî xwe neanibûn civînê??

Na,ne mimkun e.

Ev rastîya jî îspat dike ku,bi giştî

xortên Kurdistanê û herêmî jî xortên Amedê,ew serok û rêvebiran cidî nagrin.

Ji bo vê ez dibêjim,endam,rêvebir û

Serokên komik,rêxisti û partiyên siyasî yê bakurê Kurdistanê,berîya hertiştî ,bila hewil bidinê xwe û zarok,birazê û xwarzîyên xwe bi rêxistin bikin.

Ew ên ku nikaribin yê e xwe bikîşînin nava xebatê,ne mimkun e ku zarokên xelkê jî bi rêxistin bikin.

Ew serok û rêvebir mecbûr in ku berîya herkesî zarok,birazê û xwarzîyên xwe têxin nava riskê.(xeter)

Eger nekin xelkê ji wan re bêje gelo çima?

"Ma xwîna yê we,ji yê me sortir e"?

Yan jî ewê bêjin,"gelo çima ,ma yê e we can e,ma yê e me bal-cane"??

jî ,di civîna çapemeniyê de tunebûna xortan bû.

Nûnerê HDPê: 7 endamên me ji aliyê asayîşa Silêmaniyê ve hatin desteserkirin

Nûnerê Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) yê Silêmanî ya Herêma Kurdistanê ragihand, piştî teqîna li taxa Eqarî ya Silêmaniyê 7 endamên wan ji aliyê hêzên asayîşa Silêmaniyê ve hatin desteserkirin û got, "Nabe ku li Silêmaniyê teqînek çêbibe û asayîşa Silêmaniyê endamên me desteser bike, HDP hêzeke siyasî ya yasayî ye."

Nûnerê Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) li Silêmaniyê Mislîm Kaplan îro Pêncşemê 20ê Cotmeha 2022an ji Rûdawê re got, "Piştî teqîna îro li Silêmaniyê 7 endamên me ku endamên asayî ne û ti berpirsariyêke wan nîne, ji aliyê asayîşa Silêmaniyê ve hatin desteserkirin."

Kaplan li ser peywendiya teqîna îro ya li Silêmaniyê û desteserkirin endamên wan got, "Em penaber in û weke penaber dijîn. Nabe ku her roja ku li Silêmaniyê bûyer, teqîn û kuştinek çêbibe endamên me bînin girtin. Tu eleqeya van bûyeran bi me re nîne. Ji bo asayîşa Silêmaniyê şerm e ku endamên me bigirin, ne diyar e çima hatine girtin û em nizanin ji me çî dixwazin."

Roja Pêncşemê 20ê Cotmeha 2022an, otomobilek bi 50 heta 100 metreyan li nêzîkî baregeheke

HALKLARIN
DEMOKRATİK
PARTİSİ

asayîşa Silêmaniyê teqîya. Li gorî zanyariyên Rûdawê, di encama teqînê de 2 kes birîndar bûne ku yek ji Herêma Kurdistanê ye û yê din jî ji Tirkîyê ye.

Nûnerê HDPê yê Silêmaniyê li ser cihên ku endamên wan hatine desteserkirin de got, "Ew endam her yek li cihekî hatine desteserkirin, hinek li mal û hinek jî li ber malên xwe hatin desteserkirin. Beşek ji wan ji aliyê asayîşê ve li ser kar hatin girtin. Hinek ji wan jî li ber avahiya HDPê hatin girtin."

Nûnerê HDPê rexne li desteserkirinan kir û anî ziman, "Girtina endamên me di demekê de ye ku hevalên me li parêzgeha Silêmaniyê têne kuştin û 9 hevalên me di van du salên borî de şehîd bûne, ti kes nehatiye girtin û derbarê wan de tiştêk ji me re negotiye. Eşkere ye ku îstîxbarata Tirk (MIT) ew kuştin."

Nûnerê HDPê her wiha got, "Her tiştê me diyar e. Cihê karê me tê zanîn û Neteweyên Yekbûyî jî vê yekê dizane. Çima Asayîşa Silêmaniyê endamên me desteser dike?"

Rûdaw

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyə? Ev **ave**.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

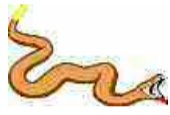
diran

Ev çiyə? Ev **dirane**.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyə? Ev **agire**.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyə? Ev **mare**.
Bu nədir? Bu ildir.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyə? Ev **bizine**.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyə? Ev **balone**.
Bu nədir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyə? Ev **bacane**.
Bu nədir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyə? Ev **otomobile**.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyə? Ev **taCe**.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çiyə? Ev **Canie**.
Bu nədir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcik

Ev çiyə# Ev **Cûcike**.
Bu nədir? Bu cücədir.
Что это? Это цыпленок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyə# Ev **finCane**.
Bu nədir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyə? Ev **çave**.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyə? Ev **çêleke**.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

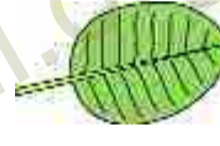
defter

Ev çiyə? Ev **dəftere**.
Bu nədir? Bu dəftərdir.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyə? Ev **dare**.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

belg

Ev çiyə? Ev **belge**.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

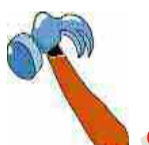
elok

Ev çiyə? Ev **eloke**.
Bu nədir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

çaynîk

Ev çiyə? Ev **çaynîke**.
Bu nədir? Bu çaynıqdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyə? Ev **çakûçe**.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çiyə? Ev **deste**.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyə? Ev **dile**.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çiyə? Ev **kere**.
Bu nədir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyə? Ev **zebeşe**.
Bu nədir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

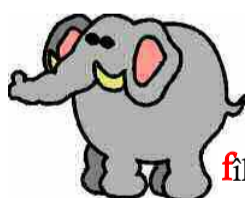
êleg

Ev çiyə? Ev **êlege**.
Bu nədir? Bu jiletir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyə? Ev **hêke**.
Bu nədir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

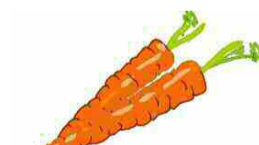
fîl

Ev çiyə? Ev **fîle**.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

fîrok

Ev çiyə? Ev **fîroke**.
Bu nədir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyə? Ev **gizêre**.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çiyə? Ev **gêziye**.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyə? Ev **pêye**.
Bu nədir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

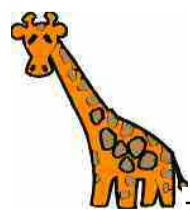
kêr

Ev çiyə? Ev **kêre**.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyə? Ev **fînde**.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyə? Ev **zerafeye**.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyə? Ev **goreye**.
Bu nədir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

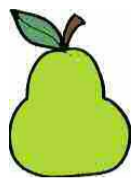

guh

Ev çiyə? Ev **guhe**.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

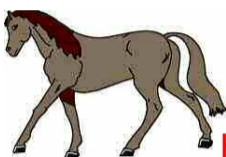
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

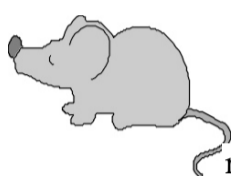
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdir.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

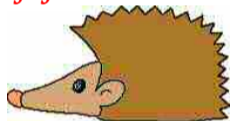

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gêmîdir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Evjûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

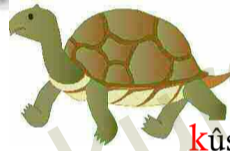
Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

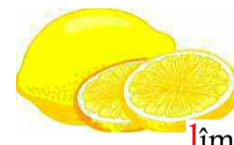
kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xərcəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşığıdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

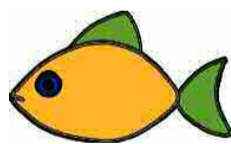
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdir.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

ode

Ev çîye? Ev odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbîndir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

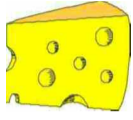

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeye.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

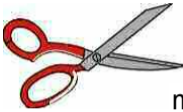

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

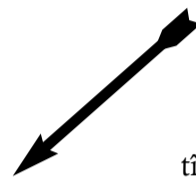
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tiîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

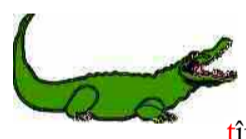
şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

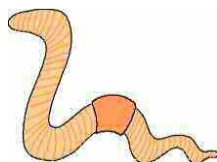
keVok

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyörçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

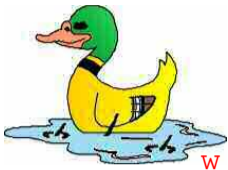

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

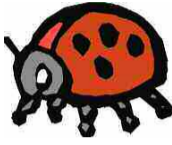
Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzêdir.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

ew r

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

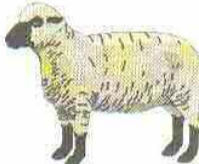
kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêklickir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

yek

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

Останки 16 езидов, убитых боевиками ИГ, будут возвращены в Синдjar

(ИГ) в 2014 году.

Согласно заявлению министерства, после эксгумации очередной братской могилы были взяты образцы ДНК и проведены все приготовления для возвращения останков 16 человек их семьям в езидском районе Синдjar провинции Ниневия.

В середине августа 2014 года террористы ИГ атаковали Синдjar, убив сотни езидских мужчин, женщин и детей. Кроме того, были похищены более 6000 человек. Сотни тысяч езидов бежали, покинув свои дома. С тех пор в разных районах Синджара было обнаружено более 80 массовых захоронений жертв, 20 из которых уже эксгумированы и в них были обнаружены 325 тел. Из общего числа жертв установлены личности только 145 человек. kurdistan.ru

Министерство здравоохранения Ирака сообщило 24 октября, что готовит возвращение в Синдjar останков 16 курдов-езидов, убитых боевиками "Исламского государства"

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Ûu	Юю	Ûü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Премьер-министр Барзани и командующий Коалиции обсудили реформы министерства пешмерга

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 25 октября принял заместителя главнокомандующего коалиционными силами в Ираке и Сирии бригадного генерала

Карла Харриса. В пресс-релизе канцелярии премьер-министра Барзани сказано, что обсуждение "было сосредоточено на реформах министерства пешмерга, направленных на укрепление возможностей безопасности Регионального правительства Курдистана (КРГ), а также на мерах, предпринятых для объединения сил пешмерга".

Стороны также говорили о важности продолжения сотрудничества между силами пешмерга и иракской армией, особенно на территориях, оспариваемых между Эрбилем и Багдадом, где "Исламское государство" (ИГ) по-прежнему представляет угрозу для сил безопасности и гражданского населения. На встрече также были затронуты последние события в Ираке и текущие попытки сформировать новое иракское правительство. Хотя ИГ потерпело поражение в Ираке в 2017 году, экстремистская группировка по-прежнему продолжает использовать бреши в системе безопасности в спорных районах для осуществления террористической деятельности. Курдские политические и военные лидеры неоднократно предупреждали о серьезности угрозы ИГ и призывали к более тесному сотрудничеству между пешмерга и иракскими силами для обеспечения безопасности гражданского населения и страны в целом. kurdistan.ru

Бои между Турцией и РПК лишили электроснабжения нескольких деревень в Дохуке

Недавние столкновения между турецкой армией и партизанами "Рабочей партии Курдистана" (РПК) привели к отключению электроэнергии в ряде деревень провинции Дохук

Иракского Курдистана. Как сказано в заявлении управления электроснабжения провинции Дохук от 25 октября, жители деревень Рафина, Омер, Сарвар и других сельских районов подрайона Кани-Маси остались без электричества из-за продолжающихся военных столкновений между турецкой армией и РПК. В села направлены специализированные бригады для ремонта электросетей.

Курдские лидеры неоднократно призывали обе стороны избегать использования территории региона в качестве поля боя для урегулирования их споров. Столкновения Турции и РПК и ранее приводили к отключению электроэнергии в десятках деревень, в частности в провинции Дохук. В начале сентября электричество было отключено более чем в 20 деревнях провинции. kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани приветствует продление военной миссии Германии в Курдистане

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани приветствовал решение парламента Германии о продлении военной миссии страны в Курдистане и Ираке.

"Я приветствую сегодняшнее голосование Бундестага за продление миссии Бундесвера в Ираке и Курдистане", — написал премьер-министр Барзани в Twitter. "Нас объединила общая решимость не позволить тирании укорениться в нашем регионе". 21 октября парламент Германии проголосовал за продление военной миссии страны в Ираке, включая Курдистан, до конца октября 2023 года.

В заявлении Бундестага отме-

чается, что немецкие войска размещены в стране для предотвращения возрождения "Исламского государства" (ИГ).

В рамках возглавляемой США

Коалиции по борьбе с ИГ около 500 немецких военнослужащих находятся в Ираке и Курдистане для обучения и консультирования вооруженных сил. kurdistan.ru

В Ираке сообщили об уничтожении 150 боевиков ИГ с начала 2022 года

Более 150 активных сторонников террористической группировки "Исламское государство" (ИГ, запрещена в РФ), в том числе десятки полевых командиров, были уничтожены иракскими военно-воздушными силами (ВВС) с начала нынешнего года. Такие данные привел официальный представитель объединенного оперативного командования армии Ирака генерал-майор Тахсин аль-Хаваджи.

"Террористическая группировка ["Исламское государство"] на тер-

ритории Ирака потеряла способность управлять остатками своих формирований в результате серии точечных ударов ВВС по укрытиям ИГ и ликвидации ее наиболее авторитетных полевых командиров", — указал аль-Хаваджи, слова которого привело в среду информационное агентство ИНА. Кроме того, добавил он, потеря дееспособности ИГ связана с надежной охраной сирийско-иракской границы. "С иракской стороны, — указал генерал, — ее прикрывают две линии обороны: пограничники и армей-

ские подразделения совместно с курдскими военизированными отрядами "пешмерга".

Кроме того, как указал аль-Хаваджи, "достигнут высокий уровень координации с [официальной] сирийской стороной, а также с международной коалицией и связанными с ней отрядами курдского альянса "Силы демократической Сирии", под чьим контролем находятся несколько приграничных с Ираком сирийских регионов".

ИГ оккупировала около трети иракской территории летом 2014 года. В 2015 году при поддержке международной коалиции правительственные силы начали освобождение захваченных экстремистами районов. В декабре 2017 года Багдад объявил об окончательном поражении группировки. Однако силовые ведомства до сих пор проводят в разных районах страны операции по уничтожению террористического подполья, боевики которого совершают нападения на военнослужащих и гражданских лиц. kurdistan.ru

HRW: Турция депортировала сотни сирийцев

Сотни сирийских мужчин и мальчиков были произвольно арестованы, избиты и насильственно депортированы в свою страну турецкими властями в период с февраля по июль 2022 года, говорится в новом докладе "Хьюман Райтс Вотч" (HRW), опубликованном в понедельник, 24 октября.

"В нарушение международного права турецкие власти задержали сотни сирийских беженцев, даже несопровождаемых детей, и вынудили их вернуться на север Сирии", — сообщила исследовательница HRW Надя Хардман. "Хотя Турция предоставила временную защиту 3,6 млн. сирийским беженцам, теперь, похоже, Турция пытается превратить северную Сирию в свалку для беженцев".

Нью-йоркская организация HRW в своем 10-страничном отчете подчеркивает изобличающие обвинения действий турецких властей против сирийских беженцев, бежавших в страну из-за десятилетней войны в Сирии и в настоя-

щее время принимаемых Турцией. "Мы написали о сотнях, но я думаю, что это, возможно, верхушка айсберга", сказала Хардман.

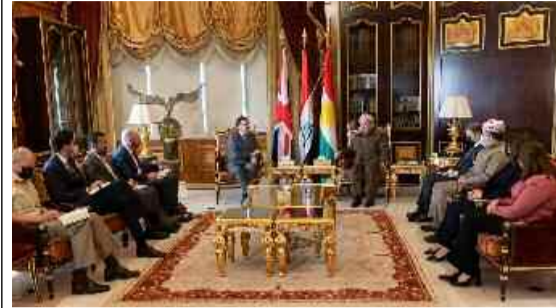
37 сирийских мужчин и два мальчика были опрошены правозащитной группой в течение шести месяцев, и все они подчеркнули, что их заставляли подписывать соглашения о добровольной репатриации, и угрожали им расстрелом в случае возвращения.

HRW подчеркивает, что агентству ООН по делам беженцев (УВКБ

ООН) и наблюдательному персоналу ЕС должен быть предоставлен полный доступ к объектам, финансируемым ЕС для сирийских беженцев в Турции. Согласно международному праву, принцип невыдворения, который Анкара обязана соблюдать, гарантирует запрет на возвращение кого бы то ни было на родину, где сохраняется угроза жизни. Согласно повторному заявлению Комиссии ООН от прошлого месяца, Сирия остается небезопасной для репатриантов. kurdistan.ru

Президент ДПК и посол Великобритании обсудили политические события в Багдаде

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), в

понедельник, 17 октября, принял посла Великобритании в Ираке Марка Брайсона-Ричардсона, чтобы обсудить последние политические события. Стороны говорили об усилиях по формированию следующего правительства в Багдаде. Они подчеркнули необходимость того, чтобы все партии работали над реализацией программы следующего кабинета и относились к ней как к "чертежу", который направит политический процесс к стабильности. В Ираке избран новый президент. Им стал курд Латиф Рашид, который назначил Мохаммеда Ши ас-Судани следующим премьер-министром. Последнему предстоит в течение месяца сформировать новое правительство. **kurdistan.ru**

Нападение в Гармияне: два погибших и пять раненых

С помощью самодельного взрывного устройства (СВУ) 19 октября был взорван автомобиль спецподразделения "Патриотического союза

Курдистана" (ПСК) в Гармияне провинции Сулеймания Иракского Курдистана. Один человек погиб и несколько получили ранения, в том числе старший командир и пять офицеров. Инцидент произошел в деревне Кумпалк подрайона Навджул, где силы ПСК проводили операцию против "Исламского государства" (ИГ). Позже поступили сообщения, что один из раненых офицеров скончался от полученных травм, а командир находится в критическом состоянии. "Исламское государство" (ИГ) считается главным подозреваемым в причастности к нападению, поскольку эта террористическая группировка по-прежнему представляет серьезную угрозу для гражданского населения и сил безопасности в регионе. **kurdistan.ru**

Ассоциация «Барбанг» курдов Казахстана проводит конференцию к 100-летию выдающегося курдского общественного деятеля Мамеда Сулеймановича Бабаева

Ассоциация «Барбанг» курдов Казахстана проводит конференцию к 100-летию выдающегося курдского общественного деятеля Мамеда Сулеймановича Бабаева.

На базе Республиканского Дома Дружбы Ассамблеи народа Казахстана прошло заседание Правления Ассоциации "Барбанг"

курдов Казахстана, на котором под руководством председателя Алиева Азиза Зияевича была определена рабочая группа и утверждён план мероприятий для подготовки к проведению 100-летию Бабаева

М.С., а также Дня Республики.

По решению Правления, 29 октября 2022 года в республиканском Доме дружбы города Алматы пройдёт конференция, посвящённая 100-летию заслуженного деятеля курдского народа, первого Президента Всесоюзной Ассоциации курдов «Якбун» (Единство),

Приглашаем гостей и ждём всех желающих!

На ближайшей неделе на официальных ресурсах Ассоциации и её филиалов также проходят дни памяти Бабаева Мамеда Сулеймановича в разных форматах в рамках запланированного Ассоциацией «Барбанг» в 2022 году плана мероприятий к его 100-летию.

Настоящий пример и кумир для нескольких поколений, славный сын своего народа, Мамед Бабаев навсегда останется в нашей памяти.

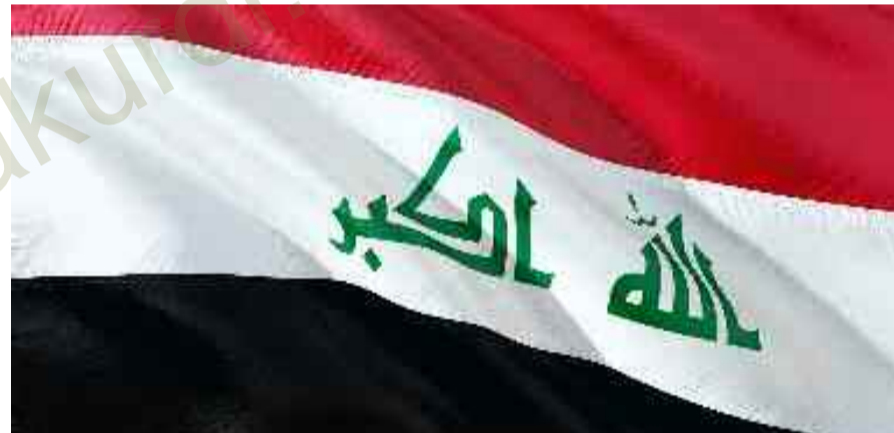
Новый премьер Ирака выразил заинтересованность в укреплении отношений с Россией

Назначенный премьер-министр Ирака Мухаммед ас-Судани принял в четверг посла России Эльбруса Кутрашева. Об этом говорится в сообщении, распространенном канцелярией иракского премьера.

В нем отмечается, что при встрече ас-Судани "выразил заинтересованность будущего [иракского] правительства в укреплении двусторонних связей с Российской Федерацией и выстраивании [с ней] сбалансированных отношений в интересах двух дружественных народов".

Он также "высоко оценил исторические отношения, связывающие Ирак и Россию, подтвердив решимость будущего правительства активизировать перспективы двустороннего сотрудничества в различных областях".

В свою очередь Кутрашев от

имени руководства РФ поздравил ас-Судани с назначением на пост главы иракского правительства, пожелав ему удачи и успехов. Посол также выразил надежду на дальнейшее развитие российско-иракских связей.

13 октября Совет представителей Ирака избрал новым президентом страны Абдель Латифа

Рашида. Он же назначил премьер-министром ас-Судани, поручив ему сформировать будущий кабинет. По словам ас-Судани, он намерен создать "сильное правительство, способное поддерживать безопасность и стабильность, выстраивать страну и сбалансированные отношения на международной арене". **kurdistan.ru**

Швеция намерена выполнить условия Турции, чтобы вступить в НАТО — министры

Швеция и Финляндия должны выполнить условия соглашения о вступлении в НАТО, заключенного с Турцией, заявили министры иностранных дел и обороны Швеции. Об этом сообщает новостной портал Middle East Monitor 19 октября.

Напомним, в мае Швеция и Финляндия подали заявки на вступление в НАТО после начала спецоперации России на Украине. Их заявке на членство противостояла Турция, которая обвинила скандинавские страны в укрывательстве курдских боевиков, которых Анкара квалифицирует как "террористов". В июне Турция, Швеция и Финляндия подписали трехсторонний меморандум о борьбе с терроризмом в кулуарах саммита НАТО в Мадриде. Однако официальные лица Турции неоднократно обвиняли две страны в невыполнении своих обязательств по

делке, включая экстрадицию подозреваемых в терроризме.

Во вторник, 18 октября, министр иностранных дел Швеции Тобиас Бильстрем и министр обороны Пал Йонсон заявили шведскому информационному агентству, что они придают большое значение членству в НАТО, добавив, что в Швеции существует широкий консенсус в этом отношении. "Мы должны стать членом НАТО и должны выполнить условия, содержащиеся в соглашении, которое мы достигли с Турцией и Финляндией", — сказал Биллстрем.

Со своей стороны, министр обороны Джонсон заявил, что его страна сталкивается с самой серьезной проблемой безопасности после Второй мировой войны, выразив надежду, что Стокгольм вступит в НАТО к концу года. Джонсон подчеркнул решимость нового правительства

выполнить условия соглашения, подписанного с Турцией и Финляндией.

Ранее в понедельник в интервью агентству Anadolu премьер-министр Швеции Ульф Кристерссон подтвер-

дил свою приверженность соглашению о вступлении в НАТО, подписанному с Турцией, рассказав о скорой встрече с турецкими официальными лицами. **kurdistan.ru**

ДИПЛОМАТ

№ 39 (503) 18-24 Октября 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Премьер-министр Барзани обсудил политику Ирака с иностранными дипломатами

18 октября премьер-министр Курдистана Масрур Барзани провел открытую встречу с представителями иностранных посольств, чтобы обсудить последние события в области политики и безопасности в Ираке и Курдистане.

В ходе заседания премьер-министр Барзани представил точку зрения Регионального правительства Курдистана (КРГ) на последние события в Ираке и регионе, и рассказал о прогрессе, достигнутом КРГ в реализации его "амбициозной" программы реформ.

Что касается предпринимаемых усилий по формированию

нового правительства в Багдаде, премьер-министр Барзани отметил: "Я надеюсь, что это откроет новые возможности для Ирака, чтобы лучше функционировать и двигаться вперед. Мы ожидаем от этого правительства полного соблюдения Конституции".

Как подчеркнул курдский премьер, между сторонами, участвующими в формировании нового правительства, достигнута договоренность, "которую в основном составляют три принципа, на которых мы сосредоточились, это подлинное партнерство, баланс и распределение позиций, а

также консенсус в принятии стратегических решений".

Что касается нерешенных вопросов между Эрбилем и Багдадом, курдский лидер отметил: "Мы очень надеемся, что с добрыми намерениями мы сможем добиться хорошего прогресса".

Он также подчеркнул важность текущих реформ в министерстве пешмерга Курдистана, за что поблагодарил возглавляемую США коалицию, оказывающую постоянную поддержку в этом отношении. Барзани указал, что процесс реформ идет медленнее, чем ожидалось, но "мы очень надеемся, что это поможет стабильности и безопасности региона и Ирака в целом".

"Мы также тесно сотрудничаем с правительствами Ирака в улучшении сотрудничества, особенно в тех областях, где существует вакуум безопасности, и мы надеемся, что с новым правительством будут предприняты дополнительные шаги для укрепления этих пустых пространств совместными силами". kurdistan.ru

Взрыв в Киркуке: погиб один ребенок, трое получили ранения

В понедельник, 17 октября, в спорной курдской иракской провинции Киркук в результате взрыва мины погиб ребенок, еще трое получили ранения. По данным полиции, мина взорвалась на свалке в деревне Адлия подрайона Яичи после того, как дети подожгли мусор. "В результате взрыва погиб один ребенок и еще трое получили ранения", — сообщил командир местной полиции Кава Гариб. Однако позже поступили сведения, что число погибших увеличилось до двух после того, как один из раненых детей скончался. Пока не известно, было ли взрывное устройство оставлено

на свалке преднамеренно или случайно попало в утилизацию.

Подобные инциденты часто происходят в Киркуке и на других спорных курдских территориях, причиняя вред гражданскому населению, в том числе детям. В августе в результате взрыва минометного снаряда в селе Талалсус Тазинского района провинции Киркук погиб один ребенок и еще один был ранен. При этом, в Курдистане и Ираке при поддержке международных организаций проводятся операции по разминированию. Накануне Курдское агентство по разминированию сообщило об очистке более 60

000 квадратных метров от наземных мин, взрывоопасных предметов и остатков войны в сельской местности округа Чоман, провинции Эрбиль.

В мае этого года агентство заявило, что за последние три месяца были обезврежены в общей сложности 156 615 квадратных метров мин, взрывоопасных предметов и остатков войны. За последние несколько десятилетий в этих районах агентством был зафиксирован 13521 взрыв в результате которых погибли или получили ранения мирные жители.

Приграничные районы Курдистана были свидетелями самых кровопролитных столкновений во время восьмилетней войны между Ираком и Ираном в 1980-х годах. Тогдашнее иракское правительство минировало приграничные районы противопехотными минами, чтобы отвлечь продвижение иранской армии. Эти мины продолжают уносить жизни спустя десятилетия после окончания войны. kurdistan.ru

Парламент Ирака 27 октября рассмотрит вопрос о доверии новому правительству

Совет представителей (парламент) Ирака в четверг, 27 октября, рассмотрит вопрос об утверждении состава нового правительства страны во главе с назначенным премьер-министром Мухаммедом ас-Судани. Об этом в среду сообщил спикер иракского парламента Мухаммед аль-Халбуси. "Заседание парламента для голосования по составу кабинета министров во главе с Мухаммедом ас-Судани состоится завтра, в четверг, в два часа дня", - сказал глава парламента, слова которого привел новостной портал Shafaq news.

Спикер Совета представителей также указал, что на сессии будет рассмотрена и программа правительства, которую представит премьер-министр.

Ранее в среду парламента отклонил просьбу ас-Судани о проведении заседания для утверждения состава нового правительства по формальным причинам, указав, что направленное премьером письмо по данному поводу "не соответствует процедуре, предусмотренной конституцией страны и законом об официальных языках Ирака".

Однако новый премьер, получив отказ, направил и второй запрос, который был принят депутатами. 13 октября Совет представителей Ирака избрал новым президентом страны Абдель Латифа Рашида. Он же назначил премьер-министром ас-Судани, поручив сформировать будущее правительство. По словам нового главы кабинета министров, он намерен создать "сильное правительство, способное поддерживать безопасность и стабильность, выстраивать страну и сбалансированные отношения на международной арене". kurdistan.ru

Франция репатриировала из Сирии еще 55 женщин и детей

Франция провела новую операцию по репатриации 55 французских граждан, связанных с террористами "Исламского государства" (ИГ), из разных лагерей на северо-востоке Сирии.

"Сегодня Франция приступила к очередной операции по репатриации французских граждан, находившихся в лагерях на северо-востоке Сирии", — говорится в заявлении МИД страны, опубликованном 20 октября. "Операция позволила вернуть 40 детей и 15 взрослых женщин. Несовершеннолетние переданы службам, отвечающим за охрану детства, и им будет оказано медицинское и социальное сопровождение".

Париж поблагодарил власти северо-востока Сирии за сотрудничество в проведении репатриации.

По сообщению французской газеты "Le Monde", операция стала крупнейшим подобным перемещением с июля, когда Франция вернула 35 детей и 16 матерей из лагеря "Аль-Холь" и других лагерей на северо-востоке Сирии.

Процесс репатриации был начат через неделю после того, как Европейский суд по правам человека осудил Францию за отказ репатриировать французенок с детьми из курдских сирийских лагерей для военнопленных. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbir:

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500